

ΙΔΙΟΓΡΑΦΟ ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ (20.2.1857)
ΚΑΙ ΙΔΙΟΓΡΑΦΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ
ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΣΕΡΡΩΝ (14.10.1857)¹
ΤΟΥ ΣΕΡΡΑΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

Ο Ιωάννης Δημητριάδης γεννήθηκε στα Σέρρες, στις 21 Μαΐου του 1838, από γονείς ευσεβείς Ορθοδόξους, οι οποίοι βρίσκονταν σε καλή οικονομική κατάσταση, που τους επέτρεπε να απολαμβάνουν *ἀρκούντως τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα*. Ο πατέρας του, ο Δημήτριος, ως προς το γένος *πιθανολογείται μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ Βουλγαρικοῦ φύλου*, η δε μητέρα του, η Ελισάβετ, *ἀναμφισβητήτως εἶναι Ἑλληνίς*, όπως γράφει ο ίδιος στην αυτοβιογραφία του.

Πρώτη φροντίδα των φιλόστοργων γονέων του ήταν να τον αναθρέψουν *πρωτίστως* με καλή ανατροφή και όταν ενηλικιωθεί να τον στείλουν στο σχολείο. Έτσι, όταν συμπλήρωσε το πέμπτο έτος της ηλικίας του, το 1843, τον παρέδωσαν στον νεωκόρο της ενορίας τους, ο οποίος, με τα καθήκοντα του νεωκόρου, μετερχόταν, όπως ήταν τότε σύνηθες, και κοινό στους νεωκόρους, το *ἐπάγγελμα τῆς τῶν στοιχείων τῶν γραμμῶν διδασκαλίας*. Μόλις δε τελείωσε την Οκτώηχον του Ιωάννη του Δαμασκηνού, που θεωρείται η μεγαλύτερη θεολογική προσωπικότητα της Εκκλησίας μας του δεύτερου μισού του έβδομου και του πρώτου μισού του όγδοου αιώνα, αναγκάστηκε να διακόψει για κάποιες ημέρες την φοίτησή του εξαιτίας σφοδρού πυρετού. Με την παρέλευση του πυρετού, ο Ιωάννης επανήλθε στις σπουδές του, με την ίδια διακρι-

1. Πλούσια, ελληνική και ξενόγλωσση, βιβλιογραφία, για την Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Σερρών, παραθέτει στην μεταπτυχιακή της εργασία, η οποία εγκρίθηκε το 1992 από το Τμήμα Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, η Στυλιανή Ούτσιου, *Ιστορία της Ιεράς Μονής του Τιμίου Προδρόμου Σερρών*, Σέρρες 1992, σσ. 6-11. Η μελέτη αυτή εκδόθηκε το 1999, Στέλλα Ηλ. Ούτσιου, *Ιστορία της Ιεράς Μονής Τιμίου Προδρόμου Σερρών*, Κατερίνη 1999, σσ. 17-28, η βιβλιογραφία. Διεξοδική, επίσης, βιβλιογραφία, για την ίδια Ιερά Μονή, παραθέτει και ο Συμεών Α. Πασχαλίδης, στην έκδοση του Κέντρου Βυζαντινών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, *Τα Μοναστήρια της Μακεδονίας*, Γενική Εποπτεία Πρωτοπρεσβύτερος-Καθηγητής Θεόδωρος Ζήσης, Α΄ Ανατολική Μακεδονία (Συμεών Α. Πασχαλίδης - Δημήτριος Στρατής), Θεσσαλονίκη 1996, σσ. 395-402, στην εργασία του, Μονή Τιμίου Προδρόμου (Μενοίκιο όρος).

νουσα αυτόν προθυμία πριν να αρρωστήσει. Αφού δε τελείωσε και το Ψαλτήριον του Δαβίδ, του βασιλιά των Ισραηλιτών και ποιητή των ψαλμών της Παλαιάς Διαθήκης, στάλθηκε στη δημόσια Αλληλοδιδασκτική σχολή της πατρίδας του, των Σερρών, όπου δίδασκε, εκείνη την εποχή, και (ό) οὐ μικρᾶς παιδείας ἐγκρατῆς Σταυράκιος, Κερκυραῖος και Ἕλληνας το γένος.

Ο Σταυράκιος υποδέχτηκε τον Ιωάννη με προσήνεια και αφού έλαβε από τον Ιωάννη το *εἰσιτήριο των Ἐφόρων*, το οποίο, σύμφωνα με τον Κανονισμό της Σχολής, όφειλε να εγχειρίσει στον Σταυράκιο, για να εξετασθεί, προκειμένου να εγγραφεί σε μια από τις κλάσεις της Σχολής. Από τη σύντομη εξέταση, στη γραφή και στην ανάγνωση, ο Σταυράκιος κατανόησε τις μικρές διανοητικές δυνάμεις του Δημητριάδη, όπως, με ειλικρίνεια του απροσποίητου, αφοπλιστική, γράφει ο ίδιος στην αυτοβιογραφία του. Το αποτέλεσμα της εξέτασης ήταν να καταταγεί ο Ιωάννης *εἰς τὴν πρώτην τῶν ἀρχαρίων κλάσιν*.

Ἄπειρο ακόμη παιδί όπως ήταν, αισθανόταν ευχαριστημένος, γιατί άλλαξε Σχολή και από εχέμυθη φιλοτιμία κινούμενος εναμιλλώταν προς τους συμμαθητές του και με πολύ μεγάλο ζήλο και προθυμία σύχναζε *εἰς τὸ νέον τοῦτο φυτώριον*, όπως γράφει. Ὅμως, ύστερα από λίγο καιρό, αφού παρήλθε η παιδαριώδης ευχαρίστηση και έσβησε η φιλοτιμία του για συναγωνισμό, τα πάντα τον εγκατέλειψαν, όπως ο καπνός και το όνειρο. Ἐτσι, λοιπόν, έμεινε έρημος και γυμνός, περιπλανώμενος μέσα στην αχανή πεδιάδα της δηλητηριώδους αμέλειας, η οποία, κάθε ημέρα που περνούσε, όλο και περισσότερο δεν επέτρεπε την επίδοσή του.

Τότε επενέβη ο Σταυράκιος με σφοδρότητα και τον απάλλαξε από την παιδαριώδη αδιαφορία, με τον εξής τρόπο: μια ημέρα τον συνέλαβε να κοιμάται, ως συνήθως, και αφού τον έδειρε άσχημα, τον έβαλε στη φυλακή της Σχολής, όπου έμεινε νηστικός, όλη την ημέρα· το βράδυ ο Σταυράκιος, αφού απέλυσε τους άλλους μαθητές, κάλεσε κοντά του τον Δημητριάδη· του απαρίθμησε ένα προς ένα όλα τα ατοπήματά του, τα οποία αγνοούσε ο Δημητριάδης, του δημιούργησε την συναίσθηση σαν να έπεφτε, με το κεφάλι προς τα κάτω, στο *τῆς ἀπωλείας του βάραθρον*, ύστερα από μεγάλη μέθη· στη συνέχεια, άρχισε να τον συμβουλεύει πατρικῶς· διεγείροντας έτσι την νεκρή φιλοτιμία του, μπόρεσε να αναζωπυρώσει και να ζωογονήσει την φιλοτιμία του αυτή.

Ο Δημητριάδης συγκινήθηκε υπερβαλλόντως, άρχισε να κλαίει από την συναισθηματική φόρτιση, χωρίς να είναι σε θέση να αναχαιτίσει τον χείμαρρο των δακρύων του, που έπεφταν αφθόνως στα μάγουλά του. Τέλος, αφού έπαυσαν τα δάκρυα, ο Δημητριάδης, υποσχέθηκε στον δάσκαλό του ηρέμως, ότι στο εξής θα συμπεριφέρεται με επιμέλεια, και αφού του φίλησε το χέρι, πήγε στο σπίτι του, με τις ωφέλιμες γι' αυτόν

ευχές του.

Την υπόσχεσή του, προς τον δάσκαλό του Σταυράκιο, ο Δημητριάδης την τήμησε: έγινε επιμελέστερος και γι' αυτό έχαιρε την εύνοιά του, την οποία εκδήλωνε ο Σταυράκιος μέσα στην τάξη, εκφραζόμενος επαινετικά για τον Δημητριάδη, ενώπιον των συμμαθητών του, *συχνάκις*. Και κάτι ακόμη. Στις ετήσιες δημόσιες προφορικές εξετάσεις, όπως αναφέρει ο Δημητριάδης, αρίστευσε, δικαιώνοντας έτσι τις προσδοκίες του δασκάλου του, Σταυράκιου. Οι εξετάσεις άρχισαν στις 30 Ιουνίου και παρατάθηκαν οκτώ ημέρες. Πρώτοι εξετάστηκαν οι μαθητές της ανώτατης τάξης και στη συνέχεια, κατά σειρά, όλες οι άλλες τάξεις. Όταν εξετάστηκαν και οι μαθητές της τάξης του Δημητριάδη, ανάμεσα στους αριστεύσαντες *εἷς τῶν διὰ βίβλου ἐπεσφραγισμένης τῷ «Ἄριστα» βραβευθέντων συμμαθητῶν του*, ήταν και αυτός. Στις εξετάσεις παρέστησαν ο Μητροπολίτης Σερρών Ιάκωβος Παγκώστας, ο Πάτριος, (Ιούλιος 1846-11 Οκτωβρίου 1860)², οι Έφοροι της Σχολής, προύχοντες Σερραίοι

2. Ο Ιάκωβος γεννήθηκε στην Πάτμο το 1803³ σπούδασε στην εκεί Σχολή και στα 17 του έγινε Μοναχός, στην Ιερά Μονή του Ευαγγελιστή Ιωάννη του Θεολόγου, όντας ακόμη μαθητής. Στα 20 του έτη χειροτονήθηκε Διάκονος και ύστερα από λίγο Ιερέας. Μέχρι το 1832 παρέμεινε στην Πάτμο. Στο έτος αυτό μετέβη στην Κωνσταντινούπολη, όπου έτυχε την προστασία και την εύνοια του Πατριάρχη Κωνσταντινίου του Α΄ (6.7.1830-18.8.1834), Νικ. Λ. Φορόπουλου, «Ιάκωβος Β΄ ο Παγκώστας, Πατριάρχης Αλεξανδρείας (25.5.1861-30.12.1865)», *Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαιδεία*, τόμ. 6 (1965), στ. 645. Από Ιερομόναχος, στις 20/11/1832, εκλέχτηκε Μητροπολίτης Κασσανδρείας. Η εκλογή του έγινε, με την άδεια του Οικουμενικού Πατριαρχείου, στον Ιερό Ναό του Αγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης, Αρχιμανδρίτου Αμιλιανού Τσακοπούλου, «Επισκοπικοί Κατάλογοι κατά τους Κώδικας των Υπομνημάτων του Αρχιεπισκοπικού του Οικουμενικού Πατριαρχείου», *Ορθοδοξία*, τόμ. 32 (1957), σ. 83. Το 1835-1836 υπηρέτησε επιτροπικώς στην Μητρόπολη Σερρών, +Του Νικομηδείας Φιλοθέου, «Ο αρχαιότερος Κώδιξ της Ιεράς Μητροπόλεως Σερρών», *Ημερολόγιον της Ανατολής πολιτειογραφικόν, εμπορικόν και φιλολογικόν του έτους 1879*. Υπό Π. Θωμά και Α. Παλαιολόγου, εν Κωνσταντινουπόλει 1878, σ. 390. Για τον Ιάκωβο, ως Κασσανδρείας Μητροπολίτη, ιδές και Αποστόλου Αθ. Γλαβίνα, «Αρχιερείς Κασσανδρείας», *Μακεδονικά*, τόμ. 22 (1982), σσ. 247-249. Ο Πέτρος Ν. Παπαγεωργίου, «Αι Σέρραι και τα προάστεια, τα περὶ τας Σέρρας και η μονή Ιωάννου του Προδρομού, (Συμβολή ιστορική και αρχαιολογική)», *Byzantinische Zeitschrift*, τόμ. 3 (1894), σ. 263, αναφέρει, ότι ο Ιάκωβος ήταν Επίτροπος Σερρών κατά τα έτη 1834-1836. Η εργασία του Πέτρου Ν. Παπαγεωργίου επανεκδόθηκε, αναστατικώς, από την Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Σερρών, Θεσσαλονίκη 1988, όπου, η αναφορά στον Ιάκωβο, είναι στην σ. 39.

Τον Ιούνιο του 1846 ο Ιάκωβος εκλέχτηκε Μητροπολίτης Σερρών, Αρχιμανδρίτου Αμιλιανού Τσακοπούλου, «Επισκοπικοί κατάλογοι», ό.π., σ. 184. Για τον Σερρών Ιάκωβο, ιδές Πέτρου Θ. Πέννα, *Ιστορία των Σερρών. Από της αλώσεως αυτών υπό των Τούρκων μέχρι της απελευθερώσεως των υπό των Ελλήνων 1383-1913*, έκδοσις δευτέρα βελτιωμένη και επηυξημένη, Αθήναι 1966, σσ. 385-386· 441· 473. Γιώργου Β. Καφαντζί, *Ιστορία της πόλεως Σερρών και της περιφέρειάς της*, τόμος πρώτος, Αθήναι 1967, σσ. 154· 197-198· 248-249· τόμος δεύτερος, Σέρρες 1972, σ. 64, σημ. 1· τόμος τρίτος,

και πολίτες κάθε τάξης κοινωνικής.

Μετά το πέρας των εξετάσεων, άρχισαν, σύμφωνα με τον Κανονισμόν της Σχολής, οι τριμήνες παύσεις των μαθημάτων. Οι γονείς του Ιωάννη, αποφάσισαν να μεταβούν *χάριν διασκεδάσεως* στην κειμένη, κοντά στα Σέρρας κόμη Χομώντος, το σημερινό Μητρούσι³. Όπως προχωρούσαν για το χωριό και χαίρονταν την πολύμορφη ομορφιά της φύσης, ξαφνικά καταλήφθηκαν από φόβο και έτρεμαν ολόκληροι στην

Θεσσαλονίκη 1996, σ. 411· Παναγιώτου Γ. Στάμου, *Η ηρωική Κασσάνδρα ανά τους αιώνες*, Αθήναι 1961, σ. 102.

Από τις 11 Οκτωβρίου 1860 μέχρι 24 Μαΐου 1861 ο Ιάκωβος ήταν Μητροπολίτης Κυζίκου, Αρχιμανδρίτου Αμιλιανού Τσακοπούλου, «Επισκοπικοί κατάλογοι», ό.π., 470, και Βασιλείου Θ. Σταυρίδου, *Επισκοπική Ιστορία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Αι εντός της Τουρκίας Μητροπόλεις κατά τον 20^{ον} αιώνα*, Θεσσαλονίκη 1996, σ. 102.

Από τις 24 Μαΐου 1861 μέχρι τον θάνατό του, 30 Δεκεμβρίου 1865, ο Ιάκωβος διετέλεσε Πατριάρχης Αλεξανδρείας· ιδέες Γερασίου Γ. Μαζαράκη, «Συμβολή εις την ιστορίαν της εν Αιγύπτω Ορθοδόξου Εκκλησίας. Πατριάρχαι Αλεξανδρείας: Παρθένιος Β΄, Θεόφιλος Β΄, Ιερόθεος, Αρτέμιος, Ιερόθεος Β΄, Καλλίνικος, Ιάκωβος Β΄ και Νικόνωφ [1788-1869]», *Εκκλησιαστικός Φάρος*, τόμ. 29 (1930), 77 του ίδιου, *Συμβολή εις την ιστορίαν της εν Αιγύπτω Ορθοδόξου Εκκλησίας. Εκδίδεται επιμελεία Ευγενίου Μιχαηλίδου καθηγητού Διευθυντού του Εκκλησιαστικού Φάρου*, Αλεξάνδρεια 1932, σσ. 673-674· Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου (+1938), Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος, *Ιστορία της Εκκλησίας Αλεξανδρείας (62-1934)*, Θεσσαλονίκη 2009, σσ. 835-839· Παντελή Κ. Λέκκου, «Αλεξάνδρεια (1858-1870): Μία μεταβατική και ταραχώδης περίοδος της Αλεξανδρινής Εκκλησίας», *Γρηγόριος ο Παλαμάς*, τόμ. 86 (2003), σσ. 990-1002· Σπυρίδωνος Θ. Καλαμάκη, *Από τον Μέγα Αλέξανδρο στον Ευαγγελιστή Μάρκο. Απόπειρα αχνής χαρτογράφησης της δισχιλιόχρονης ιστορίας του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας. Αναδρομή στην ιστορία και τον ιδρυτή της πόλης*, Αθήναι 2010, σσ. 330-331· π. Δημητρίου Στρατή, «Ανέκδοτες επιστολές του Σερρών Ιακώβου (1846-1860)», Δήμου Σερρών, *Πρακτικά Β΄ Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου Οι Σέρρες και η περιοχή τους από την οθωμανική κατάκτηση μέχρι τη σύγχρονη εποχή (Σέρρες 6-9 Απριλίου 2006)*, Α΄ τόμος, Σέρρες 2013, σσ. 331-336· Π(αναγιώτη) Τζ(ουμέρκα), Ιάκωβος. «Πατριάρχης Αλεξανδρείας. Ο Β΄ (1861-1865)», *Μεγάλη Ορθόδοξη Χριστιανική Εγκυκλοπαίδεια*, τόμος 8, Αθήνα 2013, σσ. 402-403. Φωτογραφία του Πατριάρχου Αλεξανδρείας Ιακώβου στον Μανουήλ Ιω. Γεδεών, *Αποσημειώματα χρονογράφου 1800-1913*, εν Αθήναις 1932, σ. 228, με την λεζάντα: ΙΑΚΩΒΟΣ ΚΑΣΑΝΔΡΕΙΑΣ (sic) (ξυλογραφία του 1863).

3. Ο Ιωάννης Δημητριάδης είναι ο μόνος που χρησιμοποιεί την γραφή *Χομώντος*, ενώ η συνήθης γραφή είναι *Χομόντος* (το). Στις αρχές της δεκαετίας του 1890 είχε 275 χριστιανούς κατοίκους και 200 Τούρκους, όπως αναφέρει ο Πέτρος Ν. Παπαγεωργίου, «Αι Σέρραι και τα προάστεια», ό.π., σ. 308 (στην έκδοση της μελέτης του Π. Παπαγεωργίου, από την Δημόσια Βιβλιοθήκη Σερρών, σ. 84). Για το Χομόντος ιδέες, επίσης, Χ. Ε. Δ(ασκαλάκη), «Μητρούσης Άνω -και Κάτω- [Γεωργ.], *Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια «Πυρσός»*, τόμ. 17 (1931), σ. 152, και Χομόνδος, Άνω και Κάτω - [Γεωργ.], τόμ. 24 (1934) σ. 661· Μιχαήλ Σταματελάτου και Φωτεινής Βάμβα-Σταματελάτου, *Επίτομο Γεωγραφικό Λεξικό της Ελλάδος*, Δεύτερη Έκδοση, Αθήνα 2006, σ. 505· Θώμης Ι. Βέρου, *Τοπώνυμια και Διοικητική Κατανομή Οικισμών της Μακεδονίας. Μεταβολές στον 20^ο αιώνα*, Θεσσαλονίκη 2008, σ. 240.

θέα τεσσάρων ληστών, οι οποίοι βγήκαν από παρακείμενους θάμνους και κατέλαβαν τις δύο πλευρές του δρόμου που θα περνούσαν, θέλοντας και μη, τα μέλη της οικογένειας Δημητριάδη. Τα παράξενα και καταλερωμένα ρούχα των ληστών, η πανοπλία τους που γυάλιζε, η αγριότητα και η ασχήμια των ανθρωπόμορφων αυτών θηρίων, δημιούργησαν την εντύπωση, ότι σε λίγο θα ερχόταν ο θάνατος.

Οι δύο οπλισμένοι οθωμανοί αγωγιάτες, που τους μετέφεραν στο Χομώντος, τους ενθάρρυναν να συνεχίσουν την πορεία τους και να προσπεράσουν τους ληστές, χωρίς την ελάχιστη υποψία φόβου, με το επιχείρημα ότι οι ληστές είναι ομόφυλοι και ομόθησκοι με τους αγωγιάτες⁴ και αν χρειάζοταν οι αγωγιάτες είχαν τα όπλα τους.

Μόλις έφθασαν έντονος βολής οι ληστές, ιδόντες ότι οι αγωγιάτες οπλοφορούσαν, φοβήθηκαν μήπως θα αποτολμούσαν οι αγωγιάτες κάτι εναντίον τους, οὐκ ἔκρινον πρόσφορον τὴν ἐκ τοῦ συστάδην ἐπίθεσιν εναντίον των οδοιπορούντων, ἵνα μὴ νικήσωσι νίκην Καδμειάν⁴, ἀλλὰ διέταξαν τους αγωγιάτες να καταθέσουν τα όπλα. Οι αγωγιάτες δεν υπάκουσαν και επιτέθηκαν εναντίον των ληστών, με αποτέλεσμα να χάσουν, στο τέλος, τη ζωή τους οι αγωγιάτες. Οι ληστές τότε λήστεψαν τα μέλη της οικογένειας Δημητριάδη και σκύλευσαν και κατακρεούργησαν τους ομόφιλούς τους αγωγιάτες και αποχώρησαν, λαβόντες την υπόσχεση, από τους μεταβαίνοντες στο Χομώντος, ότι, για το τραγικό αυτό συμβάν, θα επιδείξουν άκρα εχεμύθεια, όπως και γι' αυτούς που το έπραξαν, δηλαδή τους ληστές⁵.

4. Καδμεία είναι η αρχαιότατη ονομασία της Θήβας, που ονομάστηκε έτσι από τον μυθολογικό ιδρυτή της, τον Κάδμο. Κυρίως όμως Καδμεία ονομαζόταν η οχυρή ακρόπολη των Θηβών. Κατά την μυθολογία, ο Ετεοκλής, γιος του Οιδίποδα και της Ιοκάστης, μητέρας και συζύγου του Οιδίποδα, συμφώνησε με τον αδελφό του Πολυνείκη να βασιλεύσουν αλληλοδιαδόχως στην Θήβα. Ο Ετεοκλής, στην συνέχεια, απάτησε τον αδελφό και στην επακολουθήσασα μονομαχία των δύο αδελφών, για τον θρόνο των Θηβών, ο Ετεοκλής φόνευσε τον Πολυνείκη, μα φονεύτηκε και ο ίδιος ο Ετεοκλής. Από την νίκη αυτή του Ετεοκλή στην Καδμεία (Θήβα), κατά την οποία και ο νικητής Ετεοκλής έχασε την ζωή του, έλαβε την ονομασία «Καδμεία νίκη» κάθε νίκη που κερδίζεται με ολοσχερή απώλεια των αντιπάλων μερών ή με ίσες απώλειες του νικητή προς τις απώλειες του ηττημένου, Δημητρίου Β. Δημητράκου, *Εκσυγχρονισμένον «1970» Νέον Λεξικόν ορθογραφικόν και ερμηνευτικόν όλης της ελληνικής Γλώσσης*, έκδοσις Γ' εκσυγχρονισμένη. Αναθεώρησις, συμπλήρωσις και διόρθωσις υπό Θησέως Τζαννετάτου, Αθήνα 1969, σσ. 963' 1533' 1546. Ενδιαφέροντα είναι και τα γραφόμενα στο Βυζαντινό Λεξικό Σουΐδα ή Σούδα, Θεσσαλονίκη 2002, σ. 595.

5. Ο Δημητριάδης αποκαλεί τους τέσσερις ληστές και «αμοιόβους Άρπυιες» στο Βυζαντινό Λεξικό Σουΐδα, ό.π., σ. 203, αναφέρονται ως «αρπακτικάί δαίμονες» και στην *Κιβωτόν της Ελληνικής Γλώσσης (την) συμπληθείσαν μεν και πονηθείσαν Υπό των μελών της εν Κωνσταντινουπόλει κατά τον Κουρουτζεσμέν του Γένους Σχολής...* Τόμος Α! Εν Έτει αωιθ! από Θεογονίας. Εν Κωνσταντινουπόλει κατά το Πατριαρχικόν Τυπογραφείον εν Φαναριώ παρά Αλεξάνδρω Αργυράμω, και Κωνσταντίνω Κορεσίω,

Ύστερα από οδοιπορία μισής περίπου ώρας έφθασαν στο χωριό του προορισμού τους, όπου συνήλθαν κάπως από την μεγάλη ταραχή και την έκπληξη· εκεί, οι φιλόανθρωποι χωρικοί, τους υποδέχθηκαν εξαιρετικά.

Για τον Ιωάννη, η μετάβαση στο Χομώντος, ήταν η πρώτη έξοδος από την πατρίδα, γι' αυτό και οι εντυπώσεις του μπόρεσαν να διασκεδάσουν, έστω και λίγο, τον υπερβάλλοντα τρόμο του, που προήλθε από το φρικτό και αποτρόπαιον συμβάν. Στην κατάπαυση του τρόμου και στην εξαλείψη αυτού από την μνήμη του συντέλεσαν οι εσπερινοί και πρωινοί περίπατοι, τους οποίους περιγράφει, με λυρική διάθεση, ο Δημητριάδης. Κατά την ολιγοχρόνια διαμονή του στο Χομώντος ο Ιωάννης ασθένησε βαρεια. Δώδεκα ημέρες έμεινε κλινήρης, *πνέων τὰ λούσθια*, και σώθηκε, από την δεινότατη ασθένεια, με την βοήθεια του Θεού και την μεγάλη περιθαλψη των φιλόστοργων γονέων του. Και όταν ανάρρωσε εντελώς, ύστερα από λίγο, επέστρεψε με τους γονείς του στα Σέρρας. Και πάλι, όμως, αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την πατρίδα του με λύπη, και να καταφύγει με τους γονείς του, στο ευκραέστατο κλίμα της κειμένης κοντά στα Σέρρας Ιεράς Μονής του Τιμίου Προδρόμου, εξαιτίας της χολέρας, η οποία είχε επιπέσει ως σίφωνα και θέριζε *άφειδώς πάσης τάξεως*

σ. 402, περιγράφονται ως εξής: «Δαίμονες ἢ θεαί ἀρπακτικαί, τερατώδεις, ἔχουσαι τὸ μὲν πρόσωπον γυναικός, τὰ δὲ ὅτα ἄρκτου, τὰ δ' ἄλλα τοῦ σώματος γυπός, μετὰ τε πτερυγῶν καὶ ἀγρίων ὀνύχων περὶ χεῖρας καὶ πόδας· ὕφ' ὧν καὶ λέγονται ἀρπάζεσθαι ὅσοι γίνονται ἀφανεῖς, καὶ τυφλωθέντος τινὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορρῦτεσθαι». Ο Όμηρος αναφέρει ονομαστικώς μία από τις Άρπυιες, την Ποδάργη (ταχύτουν-γοργοπόδαρη), η οποία γέννησε με τον Ζέφυρο, τα δύο θεϊκά ταχύτατα άλογα του Αχιλλέα, τον Ξάνθο και τον Βαλίό· η ίδια γέννησε και τα δύο άλογα των Διόσκουρων, τον Φλόγιο και τον Άρπαγο. Ο Ησίοδος αναφέρει άλλες δύο, την Αελλώ και την Ωκυπέτη, που ήταν θυγατέρες του Θαύμαντα, γιου του Πόντου και της Γαίας, και της Ωκεανίδας, κόρης του Ωκεανού, Ηλέκτρας, και αδελφές της Ίριδας. Αργότερα, κοντά σ' αυτές τις Άρπυιες, προστέθηκε η Κελανώ και άλλες. Οι Άρπυιες θεωρούνταν θεές προσωποποιημένες, θεές των ανέμων και της ανεμοζάλης, τόσο γρήγορες όσο οι πνοές των ανέμων και των πτηνών. Επίσης θεωρούνταν καταστροφικές και τιμωρητικές, με τον γρήγορο και αιφνίδιο θάνατο, γιατί ανάρπαζαν βίαια τους ανθρώπους και τους εξαφάνιζαν μια για πάντα. Για τις Άρπυιες ιδές, Ι. Πανταζίδου, *Λεξικόν Ομηρικόν*, εν Αθήναις 1885, σ. 101· Αλεξάνδρου Ρ. Ραγκαβή, «Άρπυιαι», *Λεξικόν της Ελληνικής Αρχαιολογίας*, τόμος Α', εν Αθήναις 1888, σ. 129· Γ. Δ. Καψάλη, «Άρπυιαι (αι)», *Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαιδεία*, Αθήναι 1928, σσ. 651-653· Ζαν Ρισπέν, «Οι Άρπυιες», *Μεγάλη Ελληνική Μυθολογία εικονογραφημένη*. Μετάφραση: Κοσμά Πολίτη, έκδοσις πλήρης αυθεντική, τόμος Α', Αθήναι 1966, σ. 227· *Ελληνική Μυθολογία*, Γενική εποπτεία Ι. Θ. Κακριδή, τόμος 2, Οι Θεοί, Αθήνα 1986, σσ. 15· 175· 233· 236· 325-328· 355· Pierre Grimal, «Άρπυιες (Άρπυια, ας)», *Λεξικόν της Ελληνικής και Ρωμαϊκής Μυθολογίας*, επιμέλεια ελληνικής έκδοσης: Βασ. Άτσαλος, Θεσσαλονίκη 1991, σ. 111 (μετάφραση του λήμματος από την Ειρήνη Χαλκιά)· Πέδρο Ολάγια (Pedro Olalla), *Ανθολογικός Άτλας της Ελλάδας. Μια πρωτότυπη προσέγγιση της ελληνικής μυθολογίας μέσα από την γεωγραφία και αρχαίες λογοτεχνικές πηγές. Κείμενο, φωτογραφίες, ειδική χαρτογράφηση και επιλογή αρχαίων χωρίων*, Αθήνα 2001, σσ. 74-75.

ἀνθρώπους ἐν αὐτῇ, στην πόλη των Σερρών.

Η οικογένεια Δημητριάδη εγκαταστάθηκε στα γύρω από την Ιερά Μονή παρακείμενα οικήματά της, μα και εδώ δεν άργησε να εμφανισθεί η χολέρα, το επιδημικό αυτό μίσημα, διαδοθέν τάχιστα εξαιτίας της συρροής των πολλών φυγάδων, οι οποίοι κατέφευγαν σωρηδόν, με συνέπεια να μολυνθεί η ατμόσφαιρα. Τώρα, μεταξύ των θυμάτων συγκαταλέχθηκαν η μητέρα και η αδελφή του Ιωάννη. Ο αιφνίδιος και βίαιος θάνατος των δύο αυτών προσφιλέστατων προσώπων λύπησε πάρα πολύ τον Ιωάννη και η λύπη του αυτή κορυφώθηκε ακόμη περισσότερο, όταν έμαθε, ότι ανάμεσα στα θύματα ήταν και ο δάσκαλός του Σταυράκιος, για τον οποίο έχυσε πικρά δάκρυα, από τα σκοτεινά βλέφαρά του.

Όταν μερικώς έπαυσε η λαοφθόρα χολέρα, αποφάσισαν το γρηγορότερο να επιστρέψουν στην ποθητή τους πατρίδα, βρήκαν όμως σ' αυτή να διασώζονται απομεινάρια της σκληρής αυτής μάστιγας, η οποία καταμάστιζε τα Σέρρας, για έξι περίπου μήνες, και από πόλη πολυάνθρωπη και ευτυχισμένη που ήταν, την μετέβαλε σε τόση παντελή και οικτρή ερήμωση.

Τώρα ο Δημήτριος, ο πατέρας του Ιωάννη, που έμεινε μόνος με τον γιο του, αφού έχασε την γυναίκα του και την θυγατέρα του, φρόντισε προ πάντων να εύρει εγκαίρως δάσκαλο για τον Ιωάννη, με δίδακτρα ανάλογα, γιατί η Κοινή Σχολή των Σερρών δεν διέθετε δάσκαλο και παρέμεινε για πολύ χρόνο κλειστή, μέχρι που οι κάτοικοι της κοινότητας, συνελθόντες λίγο μετά από το σταμάτημα της χολέρας, έλαβαν την αναγκαία πρόνοια, να τοποθετήσουν στην Σχολή άλλον δάσκαλο, παρόμοιον κατά πάντα με τον αοίδιμο Σταυράκιο. Δυστυχώς ο Ιωάννης Δημητριάδης δεν αναφέρει στην αυτοβιογραφία του το όνομα του Σταυράκιου και εδώ, ακόμη περισσότερο, δεν μας δίνει ούτε το όνομα ούτε το επώνυμο του δασκάλου, ο οποίος τοποθετήθηκε στην θέση του αποθανόντα από την χολέρα Σταυράκιου. Στην Σχολή, που άνοιξε πάλι τις πύλες της, επέστρεψαν οι μαθητές, όπως και ο Ιωάννης Δημητριάδης. Πέρα από το γεγονός αυτό, με την κατάπαυση της χολέρας, επανήλθε στην πόλη των Σερρών πλήρως η προτέρα κατάσταση σε όλους τους τομείς.

Ο Ιωάννης Δημητριάδης καταπιάστηκε, στη δεύτερη τώρα περίοδο της μαθητείας του, στην Σχολή των Σερρών, με σφριγηλό ζήλο και ζωογόνα φιλομάθεια ή, όπως ο ίδιος αναφέρει: *ἐπελήφθην τὸ δεύτερον ἤδη τῶν πνευματικῶν μου ἀγώνων μετὰ νεάζοντος ζήλου καὶ ζωούσης φιλομαθείας*⁶. Συνέβη, όμως, φοβερό γεγονός, το οποίο αναχαίτισε και

6. Για την παιδεία στα Σέρρας ιδές, Ευαγγέλου Γ. Στράτη, «Οι ευεργέται και δωρηταί της ελληνικής κοινότητος Σερρών», σσ. 142-144· «Ιστορία των εκπαιδευτηρίων της πόλεως των Σερρών», σσ. 144-157, στο *Μακεδονικόν Ημερολόγιον 1909*, του Παμμακεδονικού Συλλόγου, Έτος Β', εν Αθήναις 1908· Έλλης Αγγέλου-Βλάχου, *Η παι-*

διέλυσε τους ακάματους κόπους των μαθητών, όπως και τους κόπους του Δημητριάδη. Το γεγονός αυτό απέφυγε να το καταγράψει ζήτησε από τους ακροατές του να ξεπεράσει αυτό το γεγονός, για να μη μολύνει την ακοή τους⁷, με μία δεύτερη τραγική σκηνή, ύστερα από την πρώτη, με τους ληστές.

Η αποκάλυψη, πάντως, του εγκλήματος αυτού, επηρέασε αρνητικά όλες τις χρυσές ελπίδες του Δημητριάδη, για την εκπαίδευσή του και τον οδήγησε να ταλαντεύεται, όπως ο μυθευόμενος από τον σοφιστή Πρόδικο⁸ Τριέσπερος Ηρακλής⁹, ποια από τις δύο οδούς του μέλλοντος βίου του θα επέλεγε, οι οποίες βρισκονταν μπροστά του: *τὴν ἄπλαστον*

δεία εις τας Τουρκοκρατούμενας Σέρρας, εν Αθήναις 1935 (σσ. 51-54 βιβλιογραφία) Γιώργου Καφταντζή, Ιστορία της πόλεως των Σερρών και της περιφέρειάς της, τόμος τρίτος, Βυζαντινή περίοδος-Τουρκοκρατία-Νεώτεροι χρόνοι, Θεσσαλονίκη 1996, σσ. 333-377· Πέτρου Θ. Πέννα, Ιστορία των Σερρών, ό.π., σσ. 393-438· Ζωής Γαλάνη, «Η Εκπαίδευση στο σαντζάκι Σερρών κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας». Διπλωματική εργασία, που υποβλήθηκε στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης της Παιδαγωγικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 2009 (σσ. 161-168 βιβλιογραφία· αδημοσίευτη) Κυριάκου Παπακυριάκου, Ιστορία του νομού Σερρών. Από των αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι της απελευθερώσεώς του το 1912-1913, Θεσσαλονίκη 2013, σσ. 520-560.

7. Το ιδιόγραφο αυτοβιογραφικό σημείωμα το ετοίμαζαν οι μαθητές του δεύτερου έτους της επταετούς μαθητείας, ως «Σχολαστικόν Γύμνασμα» στο μάθημα των «Συνθέσεων» (Εκθέσεων) και το διάβαζαν, κατά την ώρα του μαθήματος, στην αίθουσα διδασκαλίας. Ακροατές ήταν οι συμμαθητές και καθηγητής του μαθήματος ήταν ο Ηλίας Τανταλίδης (1818-1876), εξέχων ελληνιστής, πηγαίος ποιητής, δεινός ρήτορας και υπέροχος διηγηματογράφος, αποκληθείς «ἠηδὼν τοῦ Βοσπόρου». Για τον Τανταλίδη ιδέες, Ελευθερίου Θ. Κασιάνη, *Ηλίας Τανταλίδης. Ποιητής και Διδάσκαλος του Γένους 1818-1876*, Αθήναι 1971. Ο Ιωάννης Δημητριάδης αποκαλεί τους ακροατές του «φιλακροάμονας», αυτούς που αγαπούν τα τερπνά ακούσματα.

8. Ο Πρόδικος καταγόταν από την Ιουλίδα της νήσου Κέω, την σημερινή Κέα (Τζιά), την πιο κοντά στην Αττική νήσο των Κυκλάδων. Σοφιστής εξαιρετος, σύγχρονος του Σωκράτη, δίδαξε στην Αθήνα την ρητορική, μαθητές του δε ήταν, μεταξύ άλλων, ο Ευριπίδης, ο Θηραμένης και ο Ισοκράτης, Εμμανουήλ Γ. Παντελάκη, *Ξενοφώντος Απομνημονεύματα (ο βίος και η φιλοσοφία του Σωκράτους)*, Α! Αρχαίον κείμενον-Εισαγωγή-Μετάφρασις-Σημειώσεις, εν Αθήναις 1937, σσ. 114-115, σημ. 30.

9. Κατά την μυθολογική παράδοση ο Ηρακλής ήταν ο καρπός της συνεύρεσης του Δία με την Αλκμήνη, την γυναίκα του Αμφιτρίωνα, βασιλιά της Τύρινθος, αρχαιοτάτης πόλης στην Αργολίδα. Κατά την επιταγή ενός χρησμού, ο Αμφιτρίωνας, ύστερα από φόνο, που διέπραξε στις Μυκίνες, αναγκάστηκε να μετοικήσει στις Θήβες. Όταν απουσίαζε σε εκστρατεία, ο Ζεός βρήκε την ευκαιρία, ενδυμένος την μορφή του Αμφιτρίωνα, να κατακλιθεί με την Αλκμήνη. Για την συνεύρεση αυτή ο Ζεός παρέτεινε την μία νύχτα (εσπέρα) σε τρεις και, εξ αυτού, ο καρπός, ο Ηρακλής δηλαδή, του οποίου η σύλληψη διήρκεσε τρεις, κατά συνέχεια, νύχτες (εσπέρες), ονομάστηκε τριέσπερος, Αλεξάνδρου Ρ. Ραγκαβή, *Λεξικόν της Ελληνικής Αρχαιολογίας*, τόμος Α', εκδότης Ανέστης Κωνσταντινίδης, εν Αθήναις 1888, σσ. 348-349· Κ. Δ. Γεωργούλη, «Ηρακλής», *Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια*, τόμ. 6 (1965), στ. 66.

μὲν ὥραϊαν δὲ καὶ τοῖς λόγοις εὐρυθμον καὶ κατὰ πάντα σεμνὴν παιδείαν ἀσπάσασθαι, ἢ τὴν ὥραιότεραν πλαστῶς δὲ καὶ ἐπιτετηδευμένως καὶ ὄλως τοῖς φύρδην μίγδην θωπευτικοῖς λόγοις πειρωμένην προσελκύσαι με;¹⁰

Ο Ιωάννης Δημητριάδης κατέληξε να ακολουθήσει τον πρώτο δρόμο· στερούμενος τους απαιτούμενους οικονομικούς πόρους, για την εκπαίδευσή του, με ψυχή, που διαρκῶς εντονότατα ποθούσε την παιδεία, επιδίωκε να εὑρει την κατάλληλη περίσταση, να πραγματώσει την επιθυμία του. Με την βοήθεια του Θεού βρήκε το μέσον να εισαχθεί στο *ἱερὸν κατάστημα*, στην Ιερά Θεολογική Σχολή της Χάλκης. Ο Δημητριάδης μας κάνει γνωστό πῶς πέτυχε να εισαχθεί στην Θεολογική Σχολή.

Στον Κανονισμόν τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, του ἔτους 1853, στην παράγραφο δύο, του Στ' κεφαλαίου, *Περὶ τῶν Μαθητῶν* (σ. 13), αναγράφεται, ὅτι κάθε Αρχιερέας μπορούσε αυτοδίκαια να αποστέλει στην Θεολογική Σχολή, κάθε επταετία, αφού τους προπαρασκεύαζε σε ένα Ελληνικό Σχολεῖο, ἕνα ἢ και δύο υποτρόφους, αναλόγως με τον πληθυσμὸ της επαρχίας του, ἢ και πριν από την επταετία, εἴαν δεν ἦταν συμπληρωμένος ο ανώτατος αριθμὸς των 60 μαθητῶν που φοιτούσαν στην Σχολή. Για τον χρόνο της εισαγωγῆς των μαθητῶν συνεννοεῖτο προηγουμένως με την Εφορία της Σχολῆς ο οικεῖος Αρχιερέας, για να γίνει εγκαίρως ἡ απαιτούμενη προετοιμασία.

Το 1856 στάλθηκε και στην Μητρόπολη Σερρών, ὅπως και σε ἄλλες εκκλησιαστικὲς επαρχίες του Οικουμενικοῦ Πατριαρχείου, *Πατριαρχικὴ Ἐγκύκλιος Ἐπιστολή*, με την οποία ζητούνταν, από την Μητρόπολη, να αποσταλεῖ ἕνας νέος πρὸς ἐκπαίδευσιν ἐν τῇ πολυθρυλλήτῳ ταύτῃ θεολογικῇ βαλβίδι, ὅπως γράφει ο Ιωάννης Δημητριάδης, ο οποίος ἀδραξε την ευκαιρία και αυτόκλητος, αμέσως, εμφανίστηκε στο μέσον της

10. Ο Πρόδικος ἦταν συγγραφέας ενός συγγράμματος, με την επιγραφή Ὁραὶ, το οποίο δεν διασώθηκε ολόκληρο. Ἐνα απόσπασμα από αυτό το ἔργο, το οποίο περιέχει τον μῦθο του Ηρακλή, για την ἐπιλογή του δρόμου που ἔπρεπε να ακολουθήσει στην ζωὴ του, μας διέσωσε ο Ξενοφώντας μ' αυτό κλείνει ο Ξενοφώντας το πρώτο κεφάλαιο του δευτέρου βιβλίου του, των Απομνημονευμάτων του. Κατ' αυτό, ο Ηρακλῆς, καθήμενος στην διασταύρωση δρόμου, σκεπτόταν ποιον δρόμο ἔπρεπε να ακολουθήσει στην ζωὴ του, ὅταν εμφανίστηκαν μπροστά του δύο γυναίκες, ἡ ἀρετὴ και ἡ ἡδονὴ και ἐπιχείρησαν, ἡ κάθε μία από αυτές, να προσελκύσουν τον Ηρακλή, ως οπαδό της· ο Ηρακλῆς ἐπέλεξε να ακολουθήσει τον δρόμο της ἀρετῆς. Το κείμενο, με σχόλια, Γεωργίου Μιστριώτου, *Ξενοφώντας Απομνημονεύματα ἐκδοθέντα μετὰ σχολίων*, τόμος πρώτος, Βιβλίον πρῶτον και δεύτερον, ἐν Αθήναις 1911, σσ. 111-119' με μετάφραση στην ἀπλή καθαρεύουσα, Εμμανουήλ Γ. Παντελάκη, *Ξενοφώντας Απομνημονεύματα*, ὁ.π., σσ. 114-121' με μετάφραση στην δημοτικὴ, Ο Ξενοφώντειος Σωκράτης, Α' τόμος, *Ξενοφώντας Απομνημονεύματα*, Πρόλογος Κωνσταντίνος Ζήτρος, Εισαγωγικά, μετάφραση, σχόλια, ἀναλύσεις, Θεόδωρος Γ. Μαυρόπουλος, Θεσσαλονίκη 2007, σσ. 174-185.

συνεδριάζουσας για το θέμα αυτό Εκκλησίας των Σερρών, *παρακαλῶν* θερμῶς τους συνεδριάζοντες, να δώσουν *λευκὴν ψῆφον*, να ψηφίσουν την αίτησή του, να σταλεί στην Θεολογική Σχολή της Χάλκης, με την απαράβατη υπόσχεσή του, ότι με την από μέρους του καλή διαχείριση τοῦ ὑψηλοῦ θεολογικοῦ ἐπαγγέλματος θα απέδισε αντάξια την ευχαριστία του. Ἐτσι πέτυχε το ποθούμενο, να αποσταλεί δηλαδή, *κοινῇ ψῆφω καὶ γνώμῃ*, για σπουδές στην Θεολογική Σχολή του Οικουμενικού Πατριαρχείου, η οποία εἶχε ανοίξει τις πύλες της δώδεκα χρόνια πιο μπροστά, το 1844, και τώρα, το 1856, θα συγκαταλεγόταν και αυτός ανάμεσα στους σπουδαστές της.

Στις 19 Σεπτεμβρίου 1857, γράφει ο ίδιος, αναχώρησε για την Κωνσταντινούπολη, παρέμεινε επτά ημέρες στην βασιλεύουσα και στις 29 Σεπτεμβρίου οριστικοποιήθηκε η εγγραφή του στην Θεολογική Σχολή.

Εἶμαι βέβαιος, ότι από τον Ιωάννη Δημητριάδη έγινε, από παραδρομή, ένα λάθος στο έτος της αναχώρησής του από τα Σέρρας για την Κωνσταντινούπολη και κατά συνέπεια στο έτος έναρξης των σπουδῶν του στην Θεολογική Σχολή. Αντί να σημειώσει το έτος *αωνστ´* (=1856), έγραψε το έτος *αωνζ´* (=1857). Η χρονολογία 19 Σεπτεμβρίου 1857, που γράφει ο Δημητριάδης, είναι στην πρώτη σειρά της σελίδας 304 του Κώδικα, στον οποίο έγραψε το αυτοβιογραφικό του σημείωμα. Οκτώ σειρές πιο κάτω τελειώνει το κείμενο του σημειώματος και στην συνέχεια, στο δεξιό μέρος της ίδιας σελίδας, γράφει ότι το αυτοβιογραφικό σημείωμα το έγραψε στην Θεολογική Σχολή της Χάλκης, στις 20 Φεβρουαρίου του 1857. Από το ερώτημα που θέτω, δίδεται και η απάντηση. Είναι δυνατόν, ως σπουδαστής της Θεολογικής Σχολής, του έτους 1856-1857, να γράφει, στα πλαίσια των σπουδαστικών του υποχρεώσεων, την αυτοβιογραφία του, με χρονολογία 20 Φεβρουαρίου 1857, ευρισκόμενος στην Χάλκη, και επτά ακριβῶς μήνες μετά, στις 19 Σεπτεμβρίου 1857, να αναχωρεί από τα Σέρρας για την Κωνσταντινούπολη, για να εισαχθεί ως σπουδαστής στην Σχολή αυτή;

Σύμφωνα με τον Κανονισμόν της Σχολής του 1853, ο εισαγόμενος σπουδαστής, εκτός από άλλα, υποχρεωνόταν να καταθέσει στην Σχολή, πριν από την εισαγωγή του, έγγραφη υπόσχεση, ότι θα ιερωθεί, όταν φθάσει την απαιτούμενη, από τους Ιερούς Κανόνες ηλικία, και ότι, μετά την αποπεράτωση των μαθημάτων, θα υπηρετήσει, απαραίτητως τρία έτη, με ανάλογη αμοιβή, όπου το Οικουμενικό Πατριαρχείο θα αποφάσιζε σχετικῶς. Για αυτά, για την ακριβή δηλαδή διατήρηση των ὁρων αυτών, έπρεπε ο σπουδαστής να έχει, ως *Ἐγγυητὴν ἓνα τῶν Ἀρχιερέων*. Η εγγύηση αυτή διαρκούσε, από την εισαγωγή του σπουδαστή στην Θεολογική Σχολή, μέχρι να συμπληρωθεί η τριετία της υπηρεσίας του (Κανονισμός, σ. 14).

Στο Αρχείο της Θεολογικής Σχολής, της περιόδου κατά την οποία Σχολάρχης της ήταν ο Κεφαλλονίτης Μητροπολίτης Σταυρουπόλεως Κωνσταντίνος Τυπάλδος - Ιακωβάτος, σώζεται το *Έγγυητικό*, με χρονολογία 25 Σεπτεμβρίου 1858, το οποίο υπογράφει ο Μητροπολίτης Σερρών Ιάκωβος Παγκώστας, ο Πάτριος. Περίληψή του μας δίνουν οι μελετήσαντες το Αρχείο: «Ο Σερρών Ιάκωβος έγγυάται για τὸ μαθητὴ Ἰωάννη Δημητρίου ἐκ Σερρών, σύμφωνα μὲ τὸν Κανονισμό τῆς Σχολῆς».

Ο Σχολάρχης της Σχολής, στο Εγγυητικό, που κατέθεσε ο Μητροπολίτης Σερρών Ιάκωβος Παγκώστας, σημείωσε: «Εἰσήχθη εἰς τὴν Σχολὴν τῇ 29 Σεπτεμβρίου 1856, τῇ ἐγγυήσει τοῦ Σεβ(ασμιωτάτου) Γέρο(ντος) ἁγίου Κυζίκου κυρίου Ἰωακεῖμ, ὄνπερ ἀντικατέστησεν ἔπειτα ὁ ἅγιος Σερρών Κύριος Ἰάκωβος». Και η μαρτυρία αυτή του Σχολάρχη της Θεολογικής Σχολής, συνηγορεῖ στον χαρακτηρισμό, ως λάθος από παραδρομή, την γραπτή δήλωση του Ιωάννη Δημητριάδη, ότι μετέβη στην Θεολογική Σχολή στις 29 Σεπτεμβρίου του 1857.

Οι εισακτέοι μαθητές παρουσιάζονταν επίσης *ἐγκαίρως* και στα τρία μέλη της Εφορίας της Θεολογικής Σχολής, που ήταν Αρχιερείς, οι οποίοι, με βάση την διαπίστωση της *επάρκειας τῶν ἀπαριθμηθέντων προσόντων*, χορηγοῦσαν σ' αυτούς, που τα διέθεταν, το *Εἰσιτήριο*. Το Εἰσιτήριο, για τον Ιωάννη Δημητριάδη, με χρονολογία 28 Σεπτεμβρίου 1856, υπογράφουν οι Έφοροι της Θεολογικής Σχολής Μητροπολίτες Ηρακλείας Πανάρετος, Κυζίκου Ιωακεῖμ και Νικομηδείας Διονύσιος. Οι Έφοροι ανακοινώνουν στον Σχολάρχη την έγκριση της εγγραφής του Ιωάννη Δημητριάδη και αναφέρουν ότι εγγυητής του είναι ο Μητροπολίτης της Κυζίκου Ιωακεῖμ¹¹.

Οι σπουδές στην Σχολή ήταν επταετείς. Σύμφωνα με τον Κανονισμό, ο εισερχόμενος σπουδαστής είχε την δυνατότητα να καταταχθεί, σύμφωνα με τα προσόντα του, σε μία τάξη, μέχρι την τετάρτη. Ο Ιωάννης Δημητριάδης εγγράφηκε στην δεύτερη τάξη (Κανονισμός, σ. 15). Ένα από τα μαθήματα του Β' έτους ήταν και οι *Συνθέσεις ἄπλαϊ [Βιογραφίαι, Περιγραφὰὶ καὶ ἠθικοὶ χαρακτήρες* (Κανονισμός, σ. 16)].

11. Για το Εγγυητικό που υπογράφει, στις 25 Σεπτεμβρίου 1856 ο Μητροπολίτης Σερρών Ιάκωβος (πιο μπροστά εγγυητής αναφέρεται ο Μητροπολίτης Κυζίκου Ιωακεῖμ Κοκκώδης, ο μετέπειτα Οικουμενικός Πατριάρχης Ιωακεῖμ Β', α' πατριαρχία, 4.10.1860-9.7.1863' β' πατριαρχία, 23.11.1873-4.8.1878), για το Εἰσιτήριο, που υπογράφουν, στις 28 Σεπτεμβρίου 1856 οι τρεις Αρχιερείς Έφοροι της Θεολογικής Σχολής, και για την Εισαγωγή του Ιωάννη Δημητριάδη, στις 29 Σεπτεμβρίου 1856, ιδές Πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνού - Βαρθάρας Καλογεροπούλου-Μεταλληνού, *Αρχεῖον τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Μεγάλῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, Σχολαρχία Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως Κωνσταντίνου (Τυπάλδου-Ιακωβάτου) 1844-1864*, τόμος Β', Γράμματα της Εφορίας, Απαντήσεις της Σχολαρχίας, Εἰσιτήρια, Εγγυητικά και Ιατρικὲς Βεβαιώσεις, Αθήνα 2004, σ. 448.

Στον Κώδικα / τῶν Σχολαστικῶν Γυμνασμάτων / Ἐμμέτρων τε καὶ καταλογάδην / τῶν συντεθέντων / ὑπὸ τῶν Μαθητῶν τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς / τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίας / κατὰ τὸ ἰβ! ιγ! καὶ ιδ! Σχολαστικὸν ἔτος / ὁ γενόμενος / ἐπὶ Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Βυζαντίου / Σχολαρχοῦντος / Κωνσταντίνου Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως. / Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αῶνῃ! (=1858), στις σσ. 297-304, υπάρχει το ιδιόγραφο αυτοβιογραφικὸ σημεῖωμα του Ἰωάννη Δημητριάδη, το οποίο γράφηκε στην Θεολογικὴ Σχολή της Χάλκης, στις 20 Φεβρουαρίου 1957, ως *Σύνθεσις* (Ἐκθεσι) *ἄπλῃ*, στο αντικείμενο *Βιογραφίαι*, και στις σσ. 305-315 η ιδιόγραφη περιγραφή της Ι.Μ. Τιμίου Προδρόμου Σερρών, η οποία γράφηκε, και αυτή στην Θεολογικὴ Σχολή, στις 14 Οκτωβρίου 1857, ως *Σύνθεσις* (Ἐκθεσι) *ἄπλῃ*, στο αντικείμενο *Περιγραφαί*.

Ἡ τελευταία πληροφορία που ἔχω για τον Ἰωάννη Δημητριάδη, προέρχεται ἀπὸ το Ἀρχεῖο του πρώτου Σχολάρχῃ της Χάλκης, του Μητροπολίτη Σταυρουπόλεως Κωνσταντίνου Τυπάλδου - Ἰακωβάτου. Το Ἀρχεῖο εἶναι κατατεθειμένο στην Βιβλιοθήκη των Τυπάλδων - Ἰακωβάτων, στο Ληξούρι της Κεφαλλονιάς. Στο Ἀρχεῖο αὐτὸ υπάρχει και μία ἐπιστολή του σπουδαστῆ της Θεολογικῆς Σχολῆς Ἰωάννη Δημητριάδη, προς τον Σχολάρχῃ, με χρονολογία «*Τῇ 29: Ὀκτωβ(ρίου) τοῦ 1857*» «*Τῷ Σεβασμιωτάτῳ Σχολάρχῃ, Κυρίῳ μοι Κυρίῳ Κωνσταντίνῳ Τυπάλδῳ. Δουλικῶς. Εἰς τὸ ἐν Χάλκῃ Θεολογικὸν Σχολεῖον*».

Ὁ Ἰωάννης Δημητριάδης ἀναφέρει στον Σχολάρχῃ ὅτι, αν και ἀνάρρωσε ἀπὸ την ἀσθένεια, που τον κατάρτυχε, *δεινὴν* την ονομάζει, εν τούτοις ἀκόμη δεν του «ἐπιτρέπει ἐλευθέραν χρῆσιν τῶν ποδῶν» του. Ὁ γιαιτρός, που τον παρακολουθοῦσε, ο Περεγρίνος, σταμάτησε πια να τον ἐπισκέπτεται, πράγμα που υποδηλώνει ὅτι εἶχαν ἐξαντληθεῖ οἱ ὅποιες δυνατότητες ἀποθεραπείας και γι' αὐτὸ, ἐκεῖνο που ἔκανε ο γιαιτρός, ἦταν να προσδιορίσει το εἶδος της τροφῆς και να διατάξει, ἐπειδὴ ἐρχόταν χειμῶνας, να τον ἐξαποστεῖλουν, ὅσο το γρηγορότερο, στην πατρίδα του, για να αναρρώσει εντελῶς. Ἐτσι, ο Ἰωάννης Δημητριάδης, ζήτησε ἀπὸ τον Σχολάρχῃ την ἀδεια, να του ἀποσταλοῦν «διὰ τοῦ κυρίου Ἀνθίμου», ὅλα τα ἐνδύματά του και ὀρισμένα βιβλία. Για τα ὑπόλοιπα πράγματά του, ἔγραψε στον Σχολάρχῃ, να παραμείνουν στην Σχολή μέχρι να ἐπιστρέψει¹². Στην Σχολή, πάντως, νομίζω ὅτι δεν ἐπέστρεψε! Προφανῶς, ὑπῆρξε κι αὐτὸς θῦμα της μαστίζουσας την Αυτοκρατορία χολέρας.

12. Γεωργίου Δ. Μεταλληνού - Βαρβάρας Καλογεροπούλου-Μεταλληνού, *Ἀρχεῖον της Ἱεράς Θεολογικῆς Σχολῆς της Χάλκης, Θεολογικῆς Σχολῆς της Μεγάλῃς του Χριστοῦ Ἐκκλησίας, Σχολαρχία Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως Κωνσταντίνου (Τυπάλδου-Ἰακωβάτου) 1844-1864*, τόμος Δ', Γράμματα Καθηγητῶν, Διδασκάλων και Μαθητῶν προς τον Σχολάρχῃ. Γράμματα Ἰδιωτῶν και Ἀπαντήσεις του Σχολάρχῃ, Ἀθήνα 2006, σ. 321.

σ. 297 Πρόλογος τῆς βιογραφίας Ἰωάννου Δημητριάδου

Ἐκπληρῶν χρέος ἀπαραίτητον ἐπιβεβλημένον εἰς πάντα μαθητιῶντα ἐν τῇ κουροτρόφῳ καὶ Ἱερᾷ ταύτῃ Θεολογικῇ τῆς Χάλκης Σχολῆ, τῇ ἰδρουθείῳ καὶ συντηρουμένῃ ὑπὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, ἀγῶν τὸ ἐλάχιστον Αὐτῆς φίλτατον τέκνον ὡς μητρὶ φιλοστόργῳ καὶ κηδεμονικωτάτῃ τῶν ἑαυτῆς τέκνων προσφέρῳ Αὐτῇ ὡς πρῶτόν μου ἐχέγγυον τῆς πρὸς Αὐτὴν εὐγνωμοσύνης μου τὴν ἐμὴν εὐτελεῖ βιογραφίαν, συγγεγραμμένην ὑπὸ ἀδυνάτου καὶ κλονουμένης μὲν χειρός, χαρακτηριζούσαν δὲ τὴν τε ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐμῆς ἀνατροφῆς ὡς εἰς διαφανὲς κάτοπτρον.

Ἐν ταύτῃ τοίνυν τῇ ἐμῇ βιογραφίᾳ θέλω καταβάλλει πάσας μου τὰς προσπάθειάς πρὸς ἀποφυγὴν τῆς φιλαυτίας, ἥτις πάντα ἄνθρωπον δυστυχῶς κατακυριεύει, ἵνα μακρὰν αὐτῆς γενόμενος ἐκθέσω τὰ κατ' ἐμὲ ἀφελῆ, μὴ ἀποκρύπτων καὶ τὰς ἐνίας παρεκτροπὰς καὶ περιπετείας, ὅσαι, τυχόν, ἔλαβον χώραν ἐν τῷ διατρεχθέντι βίῳ μου. Ἄλλ' ἐπειδὴ πάλιν οὐδεὶς δύναται ὀλοσχερῶς ἀποδυθῆναι τὸν τῆς φιλαυτίας χιτῶνα, ἂν καὶ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ αἰῶνας ἀνεφάνησαν μεγαλεπήβολοί τινες νόες οἱ μέγιστοι τῆς φρικαλέας ταύτης μάστιγος τῶν ἀνθρώπων ἀντίζηλοι, ὡς ὁ σοφώτατος ἐκεῖνος Σωκράτης, ὁ νομοθέτης τῶν νομοθετῶν διαβόητος Λυκοῦργος καὶ ἄλλοι τινές, τοὺς ὁποίους συντομίας χάριν παρατρέχω, συγγνωστὸς εἰμὶ καὶ ἐγώ, ἐὰν ὡς πολλῶν ἄλλων μάλλον φίλαντος καὶ ἄπειρος διεξέλθω τι ἀνοίκειον ἀφελοῦς διηγῆσεως.

Ἡ παρούσα δὲ τοῦ βίου μου πραγματεία θέλει ἄρχεσθαι ἐξ ἐκεῖνης τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, καθ' ἣν αἶ τε διανοητικαὶ τῆς ψυχῆς δυνάμεις κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἔλαττον ἀναπτύσσονται καὶ ἡ μνήμη δύναται διατηρεῖν, ἂν καὶ ἀμυδρῶς καὶ οὐχ ἅπαντα, τὰ σημαντικώτερα τοῦλάχιστον συμβάντα τῆς ζωῆς ἐνὸς ἀτόμου. Ὡς πρὸς τὴν διαίρεσιν θέλει εἶσθαι πενταμελῆς κατὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτῇ ἱκανὴν ὕλην.

α'. Ἐγεννήθην ἐν Σέρραϊς τῆς Μακεδονίας τῇ εἰκοστῇ πρώτῃ Μαΐου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ὀγδόου ἔτους ἐκ γονέων ὀρθοδόξων καὶ εὐσεβῶν Δημητρίου καὶ Ἐλισάβετ καλουμένων. Καὶ τὸ μὲν γένος τοῦ πατρός μου πιθανολογεῖται μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ Βουλγαρικοῦ φύλου, ἡ δὲ μήτηρ μου ἀναμφισβητήτως εἶναι Ἑλληνίς. Ὅντες δὲ κύριοι ἱκανῆς ὀπωσοῦν καταστάσεως ἀπήλαυον διὰ τοῦτο ἀρκούντως τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα.

Ἄμα μετὰ τὴν γέννησίν μου ἡ πρώτη αὐτῶν φροντίς, τὴν ὁποίαν περὶ ἐμοῦ ὡς φιλόστοργοι γεννήτορες ἀνέλαβον, ἦτο τὸ ἀναθρέψασθαι με πρωτίστως καλῇ ἀνατροφῇ, μετὰ δὲ τοῦτο ἅμα ἐνῆλιξ γένω, ἀποστεῖλῃ με εἰς τὸ Σχολεῖον ὅπερ καὶ ἔπραξαν. Διότι μόλις τὸ πέμπτον τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας ἔτος συμπληρώσας ἐστάλην ὑπ' αὐτῶν εἰς τὸν τῆς

ἐνορίας ἡμῶν νεωκόρον μετερχόμενον τὸ σύνηθες καὶ κοινὸν παρὰ τοῖς νεωκόροις ἐπάγγελμα τῆς τῶν στοιχείων τῶν γραμμιάτων διδασκαλίας μόλις δ' εἶχον τελειώσει τὴν Ὀκτώηχον τοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἱεροῦ μελωδοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἠγαγκάσθην διακόψαι ἐπὶ τισιν ἡμέραις τὴν εἰς τὸν διδάσκαλον φοίτησίν μου ἔνεκα τοῦ μαστίζοντός με σφοδροῦ πυρετοῦ, μεθ' ὃν | (σ. 298) ἀναρραΐσας ἐντελῶς ἐπανελάβον τὰς σπουδὰς μου μετὰ τῆς αὐτῆς προθυμίας, μεθ' ἧς καὶ πρότερον αὐτὰς ἐξηκολούθουν. Ἄφου δὲ ἐτελείωσα καὶ τό τοῦ Ψαλμωδοῦ καὶ προφητάνακτος Δαβὶδ Ψαλτήριον, τὸ ὁποῖον ἐθεωρήθη καὶ θεωρεῖται καὶ θέλει θεωρεῖσθαι ὑφ' ὄλων τῶν αἰῶνων ὡς ἓν τῶν ἐξοχωτάτων ἀριστουρημάτων, ἐπέμφην εἰς τὴν τῆς τροφοῦ πατρίδος μου δημοσίαν Ἀλληλοδιδασκτικὴν Σχολήν, ἧς καθηγήται κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον Σταυράκιός τις, Ἑλλήν μὲν τὸ γένος, Κερκυραῖος δὲ τὴν πατρίδα καὶ οὐ σμικρᾶς παιδείας ἐγκρατῆς.

Οὗτος τοίνυν προσηνέστατα ὑποδεχθεὶς με ἐφωδιασμένον μετὰ εἰσιτηρίου τῶν Ἐφόρων κατὰ τὸν τῆς Σχολῆς νόμον καὶ ἐξετάσας με μικρὸν ὡς πρὸς τὴν γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν κατενόησε τὰς μικρὰς μου διανοητικὰς δυνάμεις καὶ μὲ κατέταξεν εἰς τὴν πρώτην τῶν ἀρχαρίων κλάσιν. Ἐγὼ δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς ἄπειρος παῖς μᾶλλον ἐπὶ τῆς Σχολῆς μεταβολῇ εὐχαριστούμενος ἢ ὑπὸ ἐχεμυθοῦς φιλοτιμίας κινούμενος διετέλουν ἐναμιλλώμενος πρὸς τοὺς συμμαθητάς μου καὶ μετὰ μεγίστου ζήλου καὶ προθυμίας φοιτῶν εἰς τὸ νέον τοῦτο φυτώριον μετ' ὀλίγον ὁμως παρελθούσης τῆς κοινῆς καὶ παιδαριώδους ἐκείνης εὐχαριστήσεως ἀπεσβέσθη καὶ ὁ ἔσχατος σχεδὸν σπινθηρ τοῦ ἐξ ἐπιπολαίου φιλοτιμίας συναγωνισμοῦ, καὶ τὰ πάντα, οὕτως εἰπεῖν, ὡσεὶ καπνὸς καὶ ὄναρ, ὄχοντο ἀπ' ἐμοῦ καὶ λοιπὸν ἔμεινα ἔρημος καὶ γυμνὸς οὐ μόνον πολλῶν ὠφελίμων καὶ τερπνῶν γνώσεων, ἀλλὰ καὶ πλανήτης ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀχανοῦς πεδιάδος τῆς ἰοβόλου ἀμελίας, τῆς ὀσημέραι κωλυούσης ἐπὶ πλεῖον τὴν ἐπίδοσίν μου.

Τότε τοίνυν ὁ διδάσκαλός μου συντόνως ἀπηλλάξατό με τῆς μειρακιώδους κωφότητος διὰ τοῦ ἐφεξῆς τρόπου. Ἐστοχάσθη καταλαβεῖν με ἐπ' αὐτοφόρῳ ἀτακτοῦντα, δηλονότι ἢ εἰς ληθαργικὸν ὕπνον καταβεβυθισμένον ἢ εἰς παιδιὰς ἐπασχολούμενον, ὅποτε ἠδύνατο προσηκόντως ἐπὶ τούτοις ἀμειψέ με εἰς δὲ μίαν τῶν ἡμερῶν εὐρῶν με ὑπνώττοντα κατὰ τὸ σύνηθες πρῶτον μὲν κατήνεγκέ μου ἱκανὰ καὶ τοσοῦτον σφοδρότατα ῥαπίσματα, ὥστε οἱ σιαγόνες κατεσείσθησαν, ἀκολούθως δὲ κατέκλεισέ με ἐν τῇ τῆς Σχολῆς φυλακῇ νῆστιν δι' ὅλης ἐκείνης τῆς ἡμέρας. Οὕτω τοίνυν κατακλεισθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ διήλθον ἀγωνισθεὶς ὄλον τὸ χρονικὸν ἐκείνο διάστημα, ἀναπολῶν καθ' ἑαυτὸν ὀδυνηροὺς καὶ ἀφορήτους στοχασμοὺς φθασάσης δὲ μόλις τῆς ἐσπέρας, ὁ διδάσκαλός μου τοὺς μὲν λοιποὺς μαθητάς ἀπέλυσεν, ἐμὲ δὲ ἐξήγαγεν ἐκ τῆς ζοφερᾶς

ἐκείνης φυλακῆς λίαν σκυθρωπὸν καὶ περιλύπον ὄντα, καὶ ἀφοῦ μοὶ ἀπρηίθιμην ἐν καθ' ἑν ἅπαντα τὰ μέχρι ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἄγνωστα ἐμοὶ ἀτοπήματα, καὶ ὡς ἐκ τούτου μοὶ ἐνεποίησεν ὡς μετὰ μεγάλην τινὰ μέθην τὴν συναίσθησιν τοῦ τῆς ἀπωλείας μου βαράθρου, εἰς δὲ κατὰ κεφαλῆς ἐφερόμην, ἤρξατο εἶτα παραινεῖν με διαφόροις πατρικοῖς παραινέσεσιν, δι' ὧν νύττων τὴν μέχρι τοῦδε νεκρὰν φιλοτιμίαν μου ἠδυνήθη ἀναζωπυρῆσαι καὶ ζωογονῆσαι ἤδη αὐτὴν τοσοῦτον δ' εἶχε συγκινήσει πάσας τὰς αἰσθήσεις μου, ὥστε οὐκ ἠδυνάμην πλέον ἀναχαιτίσαι τὸν χεῖμαρὸν τῶν δακρῶν μου, ἅτινα κρουνηδὸν κατέπιπτον ἐπὶ τῶν παρειῶν μου ἐπὶ τέλους παυσάμενος τοῦ δακρῦν ὑπεσχέθην σταθερῶς τῷ σεβαστῷ μοι διδασκάλῳ, ὅτι θέλω διάγει τοῦ λοιποῦ ἐπιμελῶς, καὶ ἀσπασάμενος τὴν εὐεργετικὴν αὐτοῦ χεῖρα ἀπῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν μου μετὰ τῶν ἀρωγῶν αὐτοῦ εὐχῶν.

σ. 299 / β'. Μετὰ δὲ τὴν σκληρὴν ἀλλὰ φιλόστοργον καὶ λίαν ἐπιφελῆ μοι ἐπίπληξιν τοῦ διδασκάλου μου κατέστην ἐπιμελέστατος, ἔχων ἀδιαλείπτως πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν δοθεῖσαν πρὸς αὐτὸν ὑπόσχεσιν τῆς ἐπιμελοῦς διαγωγῆς μου καὶ ἐναυλοῦσας εἰσέτι τῇ ἀκοῇ μου τὰς πατρικὰς αὐτοῦ νοθεσίας, διὸ καὶ τὰ μέγιστα ὑπ' αὐτοῦ ἠννοούμεν, ἢ ὅσῳ πρότερον ἀπεναντίας ἐμισούμην, καὶ συχνάκις ἐφαίνοντο τεκμήρια τῆς πρὸς ἐμὲ εὐνοίας του οἱ ἔνεκα ἐπιμελείας ἔπαινοι ἐνώπιον τῶν λοιπῶν μαθητῶν. Φθασάσης δὲ τῆς ποθητῆς περιόδου τῶν ἐνιαυσίων δημοσίων ἐξετάσεων, καθ' ἃς ὠφείλομεν ἐπιδειξαι τοὺς καθ' ἅπαν τὸ διατρεχθὲν στάδιον καρποὺς ἡμῶν, προανήγγειλεν ἡμῖν ὁ περιπόθητος διδάσκαλος ἡμῶν τὴν παραμονὴν αὐτῶν, ἣτις ἦν ἡ εἰκοστὴ ἐννάτη τοῦ φθίνοντος Ἰουνίου, ἵνα κατ' αὐτὴν συνέλθωμεν ἐν τῇ Σχολῇ προπαρασκευασμένοι καὶ ἐφωδιασμένοι ἄριστα, ὡς θαρῶραλέοι στρατιῶται, εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἐξερχόμενοι, καὶ πρὸς μελέτην τῶν ἐξετασθησομένων μαθημάτων παρεχώρησεν ὁλόκληρον μίαν ἑβδομάδα.

Ἄμα τοίνυν ἡ ἡμερομηνία ἢ προμηνύτρια τῆς τῶν ἐπετείων ἐξετάσεων ὠρισμένης ἡμέρας ῥοδοδάκτυλος Ἡῶ διηγύασεν ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος ὑπομειδιῶσα, πάραυτα καὶ οἱ διάπυροι ἐρασταὶ τῆς παιδείας φίλοι μαθηταὶ συνῆλθον ἐν τῇ Σχολῇ φαιδρὰς καὶ χαρωπὰς ἔχοντες τὰς ὄψεις ὡς μέλλοντες τὰ γέρα τοῦ ἐπετείου ἀγῶνος τῶν λήψασθαι ἐν τῷ προκειμένῳ ὀλυμπιακῷ σταδίῳ. Συνελθόντων οὖν ἁπάντων, ἦτοι τοῦ ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ προεδρεύοντος Ἀρχιερέως, τῶν Ἐφόρων, προὔχόντων καὶ λοιπῆς πάσης τάξεως πολιτῶν, ἤρξαντο αἱ ἐξετάσεις, προηγηθέντος αὐτῶν καὶ ἐνὸς προοιμιακοῦ λογιδρίου τοῦ διδασκάλου. Καὶ πρῶτον μὲν ἐξετάσθησαν οἱ τῆς ἀνωτάτης τάξεως μαθηταί, ἐξ ὧν οἱ μὲν εὐστόχως ἀποκριθέντες ἐβραβεύθησαν διὰ μιᾶς βίβλου ἐπεσφραγισμένης τῷ «Ἄριστα», οἱ δὲ μετριῶς δι' ἐνὸς ἰσχυοῦ εὐγέ, οἱ δὲ ἀμελέστεροι δι' ἀτιμωτικῶν σκωμμάτων, εἶτα δὲ κατὰ σειρὰν ἅπασαι αἱ λοιπαὶ τάξεις.

Ἐξετασθείσης δὲ καὶ τῆς τάξεώς μου, ἀνεφάνην καὶ γὰρ ἀγαθῇ τύχῃ εἰς τῶν διὰ βίβλου ἐπεσφραγισμένης τῷ «Ἄριστα» βραβευθέντων συμμαθητῶν μου.

Παυσαμένων τῶν ἐξετάσεων δὲ μετὰ παράτασιν ὀκτὼ ἡμερῶν, ἐγένετο κατὰ τὸν τῆς Σχολῆς κανονισμόν ἑναρξίς τῶν τριμήνων παύσεων, κατὰ τὴν διαρκείαν τῶν ὁποίων οἱ γονεῖς μου ἀπελθόντες χάριν διασκεδάσεως εἰς τινα παρακειμένην τῇ πατρίδι μου κώμην καλουμένην Χομῶντος παρέλαβον μεθ' ἑαυτῶν καὶ ἐμέ, ἵνα τῆς τοῦ ἀπλοῦ μὲν ἀλλ' ὑγιεινοτάτου καὶ χαριεστάτου ἀγροτικοῦ βίου ἡδύτητος συναπολαύσω. Καθ' ὁδὸν δὲ πορευομένοις ἡμῖν εἰς τὸ ῥηθὲν χωρίον συνέβη τὸ ἀπευκταῖον, ὅπερ μὴ δυνάμενος παραλείψαι διὰ τε τὸ τραγικὸν τῆς σκηνῆς καὶ τὸ παράδοξον τῆς ἡμῶν σωτηρίας βούλομαι ἐξιστοῦν αὐτὸ ἐν συνόψει ὡς ἐφεξῆς. Ὀδοιποροῦντες διὰ τὸ χωρίον ἐν μέσῳ κοιλάδων καὶ λειμώνων ἀνθηροτάτων καὶ καταφύτων, περιρῥεομένων ὑπὸ διακλαδουμένων ῥυάκων, δι' ὧν ἔτι μᾶλλον τερπνοὶ καὶ ζωηροὶ καθίστανται εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ θεατοῦ, ὅστις καταγοητευόμενος ὑπὸ τῶν φυσικῶν ἐκείνων θελημάτων συνοδευομένων ὑπὸ ἐμμουσῶν καὶ ἀρμονικῶν κελαδημάτων τῶν κελαδιζόντων πτηνῶν ἀναγεννᾶται καὶ κατατέρπεται εὐρισκόμενος ἐν μέσῳ τοῦ ἀχανοῦς ἐκείνου θεάτρου τῆς φύσεως, καὶ τέλος ἀπαντᾷ θεωρῶν αὐτὰ ἀπλήστως καὶ ἀκορέστως, ἐν τοιαύτῃ δὲ εὐθύμῳ τῆς φύσεως καταστάσει πορευόμενοι καὶ αἰσθανόμενοι ἐν ἑαυτοῖς σκιρτῶσαν τινὰ εὐφροσύνην ἐκ τῶν ἀφελῶν ἐκείνων τοῦ ἐπιγεῖου παραδείσου καλλονῶν καὶ τοῦ καταπνέοντος ἡσυχῶς καὶ σιγαλῶς χαριεστάτου Ζεφύρου, συγκροτοῦντος μὲν ἐν ἀρμονικὸν καὶ ἡδύπνο / (σ. 300) ὀν ψιθύρισμα διὰ τῶν ἐλαφρῶν ὑπομειδιαμάτων τῶν θαλλουσῶν ποῶν καὶ τῶν ὑψικόρων πιτυῶν, ἀναψύχοντος δι' ἡμᾶς ἐν ταυτῷ κατὰ τὸν θερινὸν ἐκείνης τῆς ἡμέρας καύσωνα, αἴφνης ἔμφοβοι καὶ περιτρόμοι ἐγεγόναμεν διὰ τὴν φορικώδη ὄψιν τεσσάρων ληστῶν, οἵτινες ἐξελθόντες τῶν παρακειμένων θάμνων ἐτοποθετήθησαν καθ' ἡμῶν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν τῆς ὁδοῦ, ἦν ἐκόντες ἀέκοντες διελθεῖν ἐμέλλομεν, φέροντες ἀλλόκοτα καὶ καταρῥερυπωμένα ῥάκη στίλβουσαν δὲ τὴν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν αὐτῶν πανοπλίαν. Αὕτη ἡ ἀπροσδοκῆτος καὶ ἐν ῥίπῃ ὀφθαλμοῦ ἐπισκέψασα φορικαλέα τοῦ δεινοῦ ἐκείνου συναντήματος θύελλα, τὸ βλοσυρὸν καὶ δυσειδὲς τῶν ἀνθρωπομόρφων ἐκείνων θηρίων κατετάραξαν πάσας ἡμῶν τάς αἰσθήσεις, τὰ ὄψα ἤχησαν, ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος σχεδὸν κατέπαυσεν, ἡ καρδιά ἔπαλλε τοὺς ἐσχάτους ἐναγωνίους παλμοὺς τοῦ πληγωθέντος θανατηφόρου θύματος, τὰ πρόσωπα κάτοχρα ἐγένοντο, καὶ τέλος ὁ ψυχρὸς καὶ πελιδνὸς ἰδρῶς τοῦ θανάτου περιέρῥεε ἐν εἴδει θρόμβων τάς κατόχρους ἡμῶν παρειάς, τὸ μόνον δὲ ἐναποληφθὲν ἡμῖν ζωτικὸν σημεῖον ἦν ἡ ἐκ διαλυμάτων ὡς ἐκ φάραγγος ἀναπεμπομένη πνιγρὰ ἐκπνοή, καὶ ἐν γένει ἤμεν νεκροὶ

πρὸ τοῦ μικροῦ μέλλοντος ἐπελθεῖν θανάτου. Ἐπιστρέψαι μὲν οὐκ ἰσχύομεν διὰ τὴν ἀπὸ τῶν ληστῶν μικρὰν ἡμῶν ἀπόστασιν, προχωρῆσαι δὲ διὰ τῶν αὐτῶν τούτων ἐμψύχων πλαγητῶν βράχων καὶ ἀπηνεστέρων τῆς Σκύλλης καὶ Χαρύβδews οὐκ ἐτολμῶμεν, οὕτω τοίνυν ἐπὶ πολὺ ταλαντευομένους ἡμᾶς ἰδόντες οἱ δύο ἡμέτεροι ὀθωμανοὶ ἀγωγιάτες, οἵτινες κατ' εὐτυχίαν ἦσαν ὀπλισμένοι, παρεθάρρουνον ἡμᾶς προβῆναι ἐπὶ τὰ πρόσω ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ὑποψίας φόβου, στηριζόμενοι δὴθεν εἰς τὸ ὁμόφυλον καὶ ὁμόθηρον αὐτῶν τοῖς λησταῖς, καί, χρεῖας τυχοῦσης, εἰς τὰ ἑαυτῶν ὄπλα, ἀλλ' ἐψεύσθησαν τῶν ἐλπίδων των διότι μόλις ἤλθομεν ἐντὸς βολῆς καὶ οἱ λυσσαλέοι ἐκεῖνοι ἐχθροὶ ἡμῶν ἰδόντες ὀλοφόρους τοὺς ἡμετέρους ἀγωγιάτες καὶ φοβούμενοι ἀπόπειράν τινα ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔκριναν πρόσφορον τὴν ἐκ τοῦ συστάδην καθ' ἡμῶν ἐπίθεσιν, ἵνα μὴν νικήσῃ νίκην Καδμεῖαν, ἀλλὰ τοποθετημένοι οὕτω δι' ἀπειλητικῶν καὶ βαρβαρικῶν φωνῶν διέταξαν ἡμᾶς ἀποβῆναι τῶν ἵππων ὅσον τάχιστα καὶ ἄνευ τῆς παραμικρᾶς ἀντιστάσεως, τοὺς δὲ ἡμετέρους συνοδοιπόρους ῥῖψαι καὶ τὰ ἑαυτῶν ὄπλα, διότι ἄλλως ἀναποφεύκτως ἅπαντες θέλομεν καταπέσει εἰς τὴν πεδιάδα νεκροὶ χωρὶς τῆς ἐλαχίστης διακρίσεως ὁμοφύλου ἢ ἀλλοφύλου, τότε, δυοῖν κακοῖν προκειμένοι τὸ μὴ χεῖρον βέλτιστον, προείλομεν ὡς ἀνίκανοι πρὸς ἄμυναν ἐκτελέσαι τὴν διαταγὴν τῶν κακούργων διὰ τῆς ταχείας τῶν ἵππων ἀποβάσεως καὶ ὑπεῖξαι τῇ εὐσπλαχνίᾳ ἢ φιланθρωπία αὐτῶν πρὶν ἢ ἐπισπάσασθαι τὴν ὀργήν, παρακαλέσαντες καὶ τοὺς συνοδίτας ἡμῶν, ἵνα τὸ αὐτὸ ποιήσαντες ἀποβάλωσι προσέτι καὶ τὰ ἑαυτῶν ὄπλα, ὥστε μὴ παροργισασθαι τὰ ζοφερὰ ἐκεῖνα τῆς φύσεως ἐκτρομάτα ἀλλ' αὐτοὶ πεφρονηματισμένοι ὑπὸ τοῦ ἀσιατικοῦ στόμου παρήκουσαν τῶν ἡμετέρων ὠφελίμων λόγων, διότι ἐπέπρωτο, ὡς φαίνεται, ἵνα κατέλθωσιν εἰς τὸν Ἄδην ἄνευ τοῦ νενομισμένου ναύλου, καὶ τὰ σώματα αὐτῶν γείνωσι βρώματα τῶν κυνῶν καὶ σαρκοβόρων ὀρνέων διὸ ἀνδρείως ἐπιδεικνύμενοι ἐφώρμησαν κατὰ τῶν ληστῶν οὕτως ἔφιπποι μετὰ θρασυτάτου ἀλαλαγμοῦ καὶ ἐπυροβόλησαν κατ' αὐτῶν ταῦτοχρόνως, ἀλλ' ἀμέσως ἔλαβον τὰ ἐπίχειρα τῆς τοιαύτης ἠλιθίας θρασυτήτος διότι μηδὲν αὐτοὺς βλάψαντες ἔνεκα τῶν προκειμένων λίθων, ἀλλὰ μόνον παροργίσαντες ἐξηπλώθησαν νεκροὶ εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ὑπὸ τῶν αἰμοβόρων ἐκεῖνων Ἀρπυιῶν, αἵτινες ἄνευ μεσολαβήσεως ἀντεπέδωκαν τὸ αὐτὸ πῦρ ἀναλωτικότερον καὶ εὐστοχώτερον.

Μετὰ ταῦτα δὲ μηδένα ἔχοντα τὸν / (σ. 301) κωλύσαντα αὐτοὺς ἐξῆλθον τῶν θέσεων των βρυχώμενοι ὡς πειναλέοι λέοντες καὶ κρατοῦντες εἰς τὰς στιβαρὰς καὶ αἰμοχαρεῖς αὐτῶν χεῖρας ἐσπασμένας τὰς αἰμοσταγεῖς καὶ στιλβούσας ῥομφαίας ἀναζητήσαντες δὲ ἀκριβῶς ἅπαντα τὰ ἡμέτερα ἔλαβον ἐξ αὐτῶν, ὅσα ἐβούλοντο, καὶ μερικὴν ποσότητα χρημάτων, ἅτινα ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ὁ πατήρ μου, καὶ εἶτα τραπέ-

ντες αὐθις εἰς τὰ ἐλεεινὰ καὶ ψυχρῶραγοῦντα ἤδη δύο ἐκεῖνα πτώματα, ἅτινα ἐγένοντο θύματα τῆς μανίας των, πρῶτον μὲν ἐσκύλευσαν αὐτὰ ἀκολούθως δὲ κατεκερμάτισαν θηριωδῶς, ἐκδικούμενοι οὕτω καὶ μετὰ θάνατον τοὺς δυστήνους ὁμοφύλους των ἐπὶ τέλους δὲ ἡμεῖς μετὰ μεγίστας πρὸς αὐτοὺς λατρείας καὶ ἰκεσίας μόλις ἀπηλλάχθημεν τῶν εἰκόνων ἐκείνων τῆς φθίσεως ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει ἄκρας ἐχεμυθίας τοῦ τοιούτου τραγικοῦ συμβάντος καὶ τῶν πραξάντων αὐτό.

Ἀπαλλαγέντες τοίνυν τῶν τρομερῶν τούτων κακούργων, ἀφοῦ ἀπωλέσαμεν τοὺς δύο τλήμονας συνοδοιπόρους ἡμῶν, ἐξηκολουθήσαμεν τὴν πορείαν τοῦ προσεγγίζοντος τέρατος οὐχὶ ὡς πρόηεν φαιδροὶ ἀλλὰ μελαγχολικοὶ καὶ κατηφεῖς ἀναπολοῦντες τὰ δεινὰ τῆς μελανείμονος δι' ἡμᾶς ἐκείνης ἡμέρας συμβάντα διὸ ὅτε μὲν ἐστρέφομεν εἰς τοῦπίσω τὰς ὄψεις καὶ τεθνηῶτες τῷ δέει ἐφантаζόμεθα ἑαυτοὺς καταδιωκομένους ὑπὸ τῶν ληστῶν παρὰ πόδας, ὅτε δὲ βομβοῦσας τῇ ἀκοῇ ἡμῶν τὰς ἀγρίας ἐκείνας φωνάς, καί, συνελόντι εἰπεῖν, ἦμεν ὡς ἐκ νεκρῶν ἀναστάντες ἕως ὅτου μετὰ ἡμῖσιαν ὥραν περίπου ὁδοιπορίας φθάσαντες εὐτυχῶς εἰς τὸ ῥηθὲν χωρίον συνήλθομεν ἐν μέρει ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐκείνης ταραχῆς καὶ ἐκπλήξεως λαβόντες πλείστην ὄσσην ὑποδοχὴν παρὰ τῶν ἐκεῖ φιλανθρώπων χωρικῶν.

γ. Κατὰ τὰς ἡμέρας δὲ τῆς ἐκεῖ διατριβῆς ἡμῶν πολλὰ τῷ ὄντι ἐκείνων τῶν ἀπλῶν μὲν καὶ συνήθων τοῖς χωρικοῖς ἔργων ἐμοὶ δὲ πάντη ἀγνώστων ὡς πρῶτον ἤδη ἐξερχομένῳ τῆς περιφερείας τῆς πατρίδος μου ἐμποιήσαντα μεγίστην ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἀπλοῦν καὶ ἀπειρον νοῦν μου ἠδυνήθησαν κατ' ὀλίγον διασκεδάσαι ἀπὸ τοῦ ὀρίζοντος αὐτοῦ τὰ νέφη τοῦ ὑπερβάλλοντος τρόμου μου, προελθόντος ἐκ τοῦ φρικτοῦ καὶ ἀποτροπαίου ἐκείνου συμβάντος οὐχ ἦττον δὲ συνέτεινεν εἰς τὴν κατάπαυσιν καὶ ἐξάλειψιν αὐτοῦ ἐκ τῆς μνήμης μου καὶ ἡ νυκτερινὴ καὶ πρωϊνὴ θελκτικὴ καὶ χαρίεσσα τῆς φύσεως κατάστασις, ὑφ' ἧς προσελκυόμενος ἔνεκα τῆς θαυμασίας καὶ γλυκείας αὐτῆς θεᾶς πολλάκις περὶ λύχνου ἀφᾶς μὲν ἢ μᾶλλον κατὰ τὸν ὁμηρικὸν βαθὺν ἔσπερον ἐξηρχομην τῆς οἰκίας τοῦ χωρικοῦ ξενιστοῦ ἡμῶν πρὸς θεωρίαν τῆς πρώτης, καθ' ἣν ὁ τῶν ἀριπρεπῶς διαυγαζόντων ἐκείνων οὐρανίων σωμάτων ἄπειρος χῶρος καταστίκει τὸν καμαροειδῆ τοῦ οὐρανοῦ θόλον ὡς ἄλλον χρυσοκέντητον πέπλον καὶ διαγράφων εἰς τὸ ἐπίμηκες καὶ γαληνὸν αὐτοῦ ἀτοπτρον ἐκ τοῦ συναυγασμοῦ πολλῶν συμπεπυκνωμένων ἀστέρων νεφελῶδεις κηλίδας ἢ γαλαξίας ἐκτεινομένους εἰς τὸν μεγαλοπρεπῆ αὐτοῦ περίβολον ἐν εἴδει ῥυάκων ἢ ζωνῶν παρίστησιν εἰς τοὺς τεθηπότας καὶ ἐκθάμβους ὀφθαλμοὺς πάντων τῶν τὴν ὑφήλιον οἰκούντων ἐμπύχων ὄντων ἐν ἀπαρδειγμάτιστον καὶ μοναδικὸν ἐξαισίας εὐρυθμίας καὶ πανσόφου δημιουργίας κάλλος καλλυνόμενον καὶ καθωραϊζόμενον καὶ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς σιγῆς τῆς νυκτός περὶ δὲ τὴν πρωΐαν

πρὸς θεωρίαν τῆς δευτέρας, καθ' ἣν ἡ ῥοδόχρους Ἡὼ διαχέουσα τὰς χρυσαυγεῖς αὐτῆς ἀκτίνας ἐν εἴδει κυματιζομένων πλοκάμων ἐπὶ τοῦ πρὸ μικροῦ σκιεροῦ καὶ ἀφανοῦς ὑπὸ τὸν μέλανα καὶ εὐρὺν τῆς νυκτὸς πέπλον ὀρίζοντος καὶ διεγείρουσα διὰ τῶν αὐτῆς ποικίλων χαρίτων τὰ ἐναρμόνια καὶ χαρὶ / (σ. 302) ἐντα τερετίσματα τοῦ κορυδαλοῦ καὶ τῆς ἀηδόνης ἐκκαλοῦντα καὶ παροτρύνοντα σύμπασαν τὴν ἀπανταχοῦ ἀνθρωπίνην ὀμήγουριν εἰς τὰς διακοπείσας ὑπὸ τῆς ἐπελθούσης νυκτὸς ἐπιχειρήσεις καὶ ἐργασίας αὐτῆς, ἐξαιρέτως δὲ τὸν θίασον τῶν ἐργατικῶν ἀρουραίων προμηνύει τὴν μετ' ὀλίγον ἔλευσιν τοῦ διαπύρου καὶ περιφανοῦς Ἡλίου εἰς τὸ περικαλλῆς τοῦτο θέατρον τῆς ὑδρογείου σφαίρας.

Κατὰ ταύτην δὲ τὴν ὀλιγοχρόνιον εἰς τὰ ἐνταῦθα διαμονὴν ἡμῶν συνέβη διὰ τινὰς αἰτίας περιπεσεῖν ἐμὲ εἰς δεινοτάτην ἀσθένειαν, κατακείμενον κλινῆρῃ δώδεκα ἡμέρας καὶ πνέοντα τὰ λοίσθια, ἕως οὗ τῇ θεῖα συνάρσει καὶ πλειίστη περιθάψει τῶν φιλοστόργων γονέων μου ἀπηλλάχθην τῆς νόσου, καίτοι διεληθὼν πολλάκις κινδυνωδέστατα τὸν ζοφερὸν κευθμῶνα τοῦ βροτοκτόνου καὶ πανδαμάτορος θανάτου καὶ ἀναρῶσας ἐντελῶς μετ' οὐ πολὺ ἐπανήλθον μετ' αὐτῶν αἰσίως εἰς τὴν φιλάτην πατρίδα μου, ἣν ἐσαῦθις μετ' ἄκρας μου λύπης ἠναγκάσθην ἐγκαταλεῖψαι καὶ καταφυγεῖν μετ' αὐτῶν εἰς τὸ εὐκρατέστατον κλίμα τῆς προσπελαζούσης γειτονικῆς Ἰερᾶς Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου διὰ τὸν ἐπισκήψαντα τότε καταστρεπτικὸν καὶ πανόλεθρον σίφωνα τῆς χολέρας, ἣτις ὡς ἀφθόνους ἀστάχνας ἐν καιρῷ θέρους ἐθέριζεν ἤδη τῇ ἐαυτῆς διστόμῳ δρεπάνῃ ἀφειδῶς πάσης τάξεως ἀνθρώπους ἐν αὐτῇ.

Καταφυγόντες δ' ἡμεῖς εἰς τὰ πέριξ παρακείμενα οἰκῆματα τῆς Μονῆς οὐκ ἔλειψε καταφθᾶσαι κάκει τὸ πικρὸν αὐτῆς θέριστρον, διαδοθέντος τάχιστα καὶ δευρὶ τοῦ ἐπιδημικοῦ τούτου μιάσματος διὰ τὴν ἐκ τῆς συρῶσης τῶν πολλῶν φυγάδων, οἵτινες κατέφευγον σωρηδὸν αὐτόσε, μολυνθεῖσαν ἀτιμοσφαῖραν. Μεταξὺ τοίνυν τῶν λοιπῶν αὐτῆς θυμάτων συγκαταλέχθη καὶ ἡ παμφιλάτη καὶ σεβαστὴ μήτηρ μου καὶ ἡ πολυπόθητος ἀδελφὴ μου, τῶν ὁποίων, ὁ αἰφνήδιος (sic) καὶ βίαιος θάνατος ἐλύπησέ με τὰ μέγιστα, καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ λύπη μου ἐκορυφώθη, ἅμα ἔμαθον καὶ τὴν μέλαιναν κῆρα τοῦ ἀξιοσεβάστου διδασκάλου μου, ὑπὲρ οὗ ἐκ τῶν δνοφερῶν βλεφάρων μου ἔχυσα δάκρυα πικρά.

Παυσάσης δ' ἐν μέρει τῆς λαοφθόρου χολέρας, ἐπελαβόμεθα ὄσον τάχιστα τῆς εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν ποθητῆς ἐπανόδου, ἀλλ' εὐρομεν αὐτὴν εἰσέτι σώζουσιν λείψανα ἐναργέστατα τῆς ἀπηνουῦς ἐκείνης μάστιγος, ἣτις κατεμάστιζεν αὐτὴν ἕξ περίπου μῆνας καὶ ἀπὸ πολυανθρώπου καὶ εὐδαίμονος πόλεως τὸ πρότερον μετέβαλεν εἰς τοσαύτην παντελῆ καὶ οἰκτρὰν ἐρήμωσιν. Ἀμέσως δὲ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἡμῶν ὁ πατὴρ μου ἐφρόντισε πρὸ πάντων περὶ τῆς ἐγκαίρου ἀποκαταστάσεώς μου εἰς τινὰ αὐτόθι διδάσκαλον ἐπὶ καταλλήλοις διδάκτροις ἢ γὰρ

κοινή Σχολή ἐτύγχανε τότε χηρεύουσα διδασκάλου καὶ διέμενεν ἐπὶ πολὺν χρόνον κατάκλειστος ἕως ἢ τῶν κατοίκων ὀλομέλεια συνελθοῦσα μικρὸν εἰς ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς τοῦ δεινοῦ ἐκείνου ἐπιληψίας ἔλαβε τὴν ἀναγκαίαν περὶ αὐτῆς προμήθειαν, ἀντικαταστήσασα ἐν αὐτῇ ἕτερον διδάσκαλον παρόμοιον κατὰ πάντα τῷ προκατόχῳ αἰοδίμῳ ἐκείνῳ.

δ΄ Ἄμα τοίνυν ἡ καταπόρφυρος καὶ ἀνίλεως ἐκείνη ῥομφαία τῆς ὀλέτιδος νόσου κατεσυντρίφθη ὑπὸ τῆς φιλευσπλάγχνου προνοίας καὶ τὸ μνημῖον αὐτῆς ἀπώλετο μετ' ἤχου, καταυτίκα καὶ ἡ γνοφώδης τῆς τοσοῦτον ἤδη χρόνον κατατρυχωμένης πατρίδος μου νύξ ἔπτυξε τὸ πολύπτυχον μέλαν καὶ φρικῶδες καταπέτασμα τῶν γόνων καὶ ὀδυσμῶν κατακαλύψασα αὐτὸ ἐν μέσῳ τῶν ψηλαφητοῦ σκοτόυς ἐμπεπλησμένων αὐτῆς κόλπων, ἡ δὲ ὑπόλευκος καὶ φαιδρωπὸς αὐγὴ ἀνέπεμψε πάλιν τὰς ἐρασμίας / (σ. 303) καὶ προαγγέλους τῆς μελλούσης ἐλβιόδωρου εἰρήνης καὶ εὐπραξίας ἀκτίνας ἔτι μᾶλλον λαμπρὰς καὶ φαεινὰς.

Ἀναλαμβάνουν ἤδη τὴν προτέραν αὐτῶν κατάστασιν ἐν τῇ πατρίδι μου τὰ πάντα οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἰς τὴν προτέραν εὐτυχῇ αὐτῶν κατάστασιν παλιννοστοῦσιν, ἡ ἐμπορία καὶ βιομηχανία παλινδρομεῖ εἰς τὸ πρότερον, ἡ αὐτὴ τύρβη ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἀκούετε (sic) θαυμασιῶς, οἱ πρῶν εἰς τὰ πέριξ πανέρημοι καὶ ἐκχερωμένοι ἀγροὶ αἴφνης κατάχλοοι καὶ θαλεροὶ καθίστανται καὶ πολυειδῶν σπαρτῶν τομῶντες, καὶ ἐν γένει αἱ τέχναι καὶ ἡ ἐμπορία ἀκμάζουσιν ὅθεν καὶ τῆς μέχρι τοῦδε κατεσφραγίστου Σχολῆς αἴρονται ἤδη οἱ πυλαῖοι μοχλοί, ἀναπετάννυνται αἱ θύραι, ἐκδεχόμεναι ἀνυπομόνως τὴν εἴσοδον τῶν φιλομούσων μαθητῶν, οἵτινες ὡς διψῶσαι ἔλαφοι συντρέχουσι παμπληθεὶ εἰς αὐτήν, ὡς εἰς ἄλλην Ἐλικώνιον τῶν δεουσῶν ἐστίαν ἵνα ἐκεῖθεν διὰ τοῦ μικροῦ κώθωνος τοῦ νοδὸς αὐτῶν ἀρύσωνται ὡς ἐξ ἀνάου πηγῆς τὰ κρυσταλλοφανῆ τῆς ζωηρότου παιδείας νάματα. Ὡς τότε ἐγὼ ἀνάπλεως χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως ἀπορῶριπτο πάντα τὰ λυπηρὰ εἰς τὸ τῆς λήθης ὕδωρ, εἰσέρχομαι εἰς τὸ ἱερὸν ἴδρυμα καὶ τὴν τοῦ νέου διδασκάλου μου δεξιὰν ἀσπασάμενος ἐπιλαμβάνομαι τὸ δεύτερον ἤδη τῶν πνευματικῶν μου ἀγώνων μετὰ νεάζοντος ζήλου καὶ ζωούσης φιλομαθείας. Ἀλλὰ δεινὸν τι σῆμα, ὅπερ ἐπιτρέψετε μοι παρελθεῖν, ἵνα μὴ μολύνω τὴν ἀκοὴν ὑμῶν τῶν φιλακροαμόνων δι' ἐτέρας τραγικῆς σκηνῆς παρὰ τὴν πρώτην τῶν ληστών, ἀνεχάιτισε καὶ διέλυσεν, ὡς ἂν εἶπω, τοὺς ἀκαμάτους πρὸς τὴν παιδείαν πόνους τοῦ μαθητιῶντος ἐκείνου ὁμίλου, μεθ' οὗ καὶ τοὺς ἐμούς.

Τοῦτο τοίνυν τό τοῦ ἐγκλήματος ἔρωμα διέφθειρε πάσας τὰς περὶ ἐκπαιδεύσεως χρηστὰς ἐλπίδας μου καὶ ἐγκατέλειπέ με ταλαντευόμενον, ὡς ὁ ὑπὸ τοῦ Προδίκου μυθευόμενος τριέσπερος Ἡρακλῆς, ἐπὶ τῇ τῶν δύο προκειμένων μοι ὁδῶν τοῦ μέλλοντος βίου αἰρέσει, πότερον

τὴν ἄπλαστον μὲν ὥραιάν δὲ καὶ τοῖς λόγοις εὐρυθμον καὶ κατὰ πάντα σεμνὴν παιδεῖαν ἀσπάσασθαι, ἢ τὴν ὥραιότεραν πλαστῶς δὲ καὶ ἐπιτετηδευμένως καὶ ὄλως τοῖς φύρδην μίγδην θωπευτικοῖς λόγοις πειρωμένην προσελκῦσαί με;

Τέλος δὲ μετὰ ὠριμοτέραν καὶ προσεκτικωτέραν σκέψιν, αἱ γὰρ δευτέραι σκέψεις σοφώτεραι, ἐρῶν ἐπίφθην εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς πρώτης προσορμήσας τὸ ἀγόμενον καὶ φερόμενον ὑπὸ τοῦ σάλου τῶν ἀγρίως καὶ κρισίμως ἀντιπαιαλιόντων λογισμῶν σκαφίδιον τοῦ νοός μου εἰς τὸν εὐδιδιον καὶ ἀκύμαντον αὐτῆς λιμένα. Μὴ ἔχων δὲ τοὺς πρὸς τὴν ἐκπαίδευσίν μου ἀπαιτούμενους χρηματικούς πόρους ἀείποτε λιλαιομένη ψυχῇ ἐθήρευον ὡς ἀκάματος θηρευτῆς τὸν τοιοῦτον κατάλληλον καιρόν, ἕως θεῖα συνεργεῖα ἀσφαλῶς αὐτὸν συνέλαβον, ὅστις εἰσήγαγέ με εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτον κατάστημα. Διότι, πεμφθείσης Πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς εἰς τὴν πατρίδα μου ὡς καὶ ἀλλαχόσε καὶ ἀπαιτούσης παρ' αὐτῆς νέον τινὰ πρὸς ἐκπαίδευσιν ἐν τῇ πολυθρυσίᾳ ταύτῃ θεολογικῇ βαλβίδι, ἐγὼ δραξάμενος τοῦ καιροῦ αὐτόκλητος παραχρημα εἰς τὸ μέσον ἐνεφανίσθην καὶ παρακαλῶν θερμῶς τὴν ἐπὶ τούτῳ συγκροτηθεῖσαν ἐκκλησίαν δοῦναι λευκὴν ψῆφον ὑπὲρ τῆς ταπεινῆς αἰτήσεώς μου ἐπὶ τῇ ἀπαραβάτῳ ὑποσχέσει τοῦ ἀποδοῦναί με ἀναξίαν τὴν εὐχαριστίαν διὰ τῆς καλῆς, ὅσον ἐνεστέ μοι, διαχειρήσεως τοῦ ὑψηλοῦ τούτου θεολογικοῦ ἐπαγγέλματος ἐπέτυχον τοῦ ποθομένου ὅθεν κοινῇ ψήφῳ καὶ γνώμῃ ἀπεφασίσθη ἢ εἰς τὰ ἐνταῦθα ἀποστολή μου, καθ' ἣν ἀναχω/ (σ. 304) ρήσας ἐκ Σερῶν τῇ δεκάτῃ ἐνάτῃ Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀφίχθην αἰσίως εἰς τὴν βασιλεύουσαν, ἐν ἣ διατρίψας ἑπτὰ ἡμέρας εἰσήχθην τέλος πάντων εἰς τὸ θεοφροῦρητον τοῦτο ἴδρυμα, ἐν ᾧ εὐρον μείζονα τῆς ἀδομένης φήμης περὶ τῶν ἐν αὐτῷ πεπαιδευμένων καθηγητῶν ἐξαιρέτως δὲ περὶ τοῦ ἱερωτάτου, εὐλαβεστάτου καὶ πανσεβάστου μοι γέροντος Σχολάρχου καὶ τῶν λοιπῶν, ὅσα τὴν βελτίωσιν τῆς θαλλούσης θεοδιφοῦς ταύτης Σχολῆς ἀφορῶσιν. Ἐπισφραγίζων δὲ τὴν εὐτελεῖ ταύτην βιογραφίαν μου κατὰ τὸ «Ἐκ Θεοῦ ἄρχεσθαι καὶ εἰς Θεὸν ἀναπαύεσθαι» ἐξαιτοῦμαι παρὰ τοῦ παναγάθου Θεοῦ, τοῦ εὐμενῶς ἐπιβλέποντος ἐπὶ τῶν ταπεινῶν αὐτοῦ δούλων, ὅπως τὸ πνευματικὸν τοῦτο στάδιον, εἰς ὃ ἀπεδύθην, καλῶς καὶ θεαρέστως διανύσας ἀναδειχθῶ ἄξιός τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς φήμης τοῦ ἱεροῦ τούτου μελισσοουργείου ἢ γὰρ παιδεία τοῖς μὲν εὐτυχοῦσι κόσμος ἐστί, τοῖς δὲ δυστυχοῦσι καταφύγιον.

Ἐγραφον ἐν τῇ τῆς Χάλκης Θεολογικῇ Σχολῇ
τῇ κ^η Φεβρουαρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους
Ἰωάννης Δημητριάδης Σερῶν.

σ. 305 Προοίμιον τῆς περιγραφῆς τῆς Ἱερᾶς καὶ Σεβασμίας
Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ Τιμίου ἐνδόξου
Προφήτου Προδρόμου

Οὐκ ὀλίγην τὴν ὠφέλειαν λαβὼν ἐκ τοῦ προτέρου εὐτελοῦς γυμνάσματος μου, σεβαστέ μοι διδάσκαλε, καὶ αὐθις ἤδη τὸν ἀσθενῆ καὶ κλονούμενον κάλαμόν μου κινῶ εἰς περιγραφὴν τῆς Ἱερᾶς καὶ σεβασμίας Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου, γειτνιαζούσης τῇ πατρίδι μου Σέρροις, καὶ ὡς ἐκ τούτου γνωστῆς ὀπωσοῦν παρ' ἐμοί, ἐνδιατρίψαντος ἐπίτινα χρόνον ἐν αὐτῇ ταύτῃ. Ἀναλαμβάνων δὲ τὸ δυσχερὲς τοῦτο καὶ ἐπίμοχθον διὰ τὴν ἀπειρίαν μου ἔργον, ἐφ' ᾧπερ ἀριδῆλως, ὡς καὶ πρώην, καταδειχθήσεται αὕτη, πρωτίστως μὲν θέλω διαλάβει ὀλίγα περὶ τῆς κτήσεως τοῦ ἱεροῦ τούτου σκηνώματος, εἶτα δὲ περὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἀξιολόγων πραγμάτων, καὶ τελευταῖον περὶ τοῦ τίνι τρόπῳ διατηρεῖται μέχρι καὶ νῦν τὸ ἱερὸν αὐτὸ καταγώγιον μετὰ παρέλευσιν μιᾶς σχεδὸν ἑκατονταετηρίδος, ὡς ἀνάγον τὴν ἀρχὴν καὶ σύστασιν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων ἐποχῆς. Ἔχων οὖν ἔρεισμα τὴν τοῦ Πατρὸς τῶν Φώτων ἀντίληψιν καὶ συλλήπτορας ὑμᾶς, ἐπιλαμβάνομαι τοῦ θέματος.

Ἵπόθεσις

α'. Ἡ θεοστήρικτος αὕτη Μονὴ ᾠκοδομήθη, ὡς μαρτυροῦσι τὰ ἱερὰ αὐτῆς δίπτυχα, ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας κατὰ προτροπὴν καὶ παράκλησιν τοῦ ἀοιδίμου Ἰωάννου Ἐπισκόπου Ζιχνῶν, μιᾶς τῶν τριῶν τῆς Δράμας ἐπισκοπῶν πάλαι τε καὶ νῦν, ὑπὸ τοῦ εὐσεβεστάτου τῆς Σερβίας Κράλλη Στεφάνου, ὑφ' οὗ καὶ κατεπλουτίσθη πλείστοις κτήμασι καὶ κειμηλίοις, διασπαρθεῖσιν ἱεροσύλως πλὴν τινων κατὰ τάς μετὰ ταῦτα στάσεις, ἐκδόντος καὶ βασιλικὸν χρυσόβουλον, ὅπως κατ' ἔτος ἀπαραβάτως διδῶται ταύτῃ ἀπὸ τοῦ δαψιλοῦς βασιλικοῦ αὐτοῦ θησαυροφυλακίου ἰκανὴ πρόσοδος πρὸς συντήρησιν αὐτῆς. Οὗτος δὲ ὁ Ἰωάννης ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐμπεπλησμένος τῆς θείας τοῦ Παναγίου Πνεύματος χάριτος ἅμα μετὰ τὴν γέννησίν του, οὕτως εἰπεῖν, ἐλήφθη ὑπὸ τοῦ συνωνύμου αὐτῷ θείου του, καὶ ὑπ' ἐκείνου ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου ἀνετρέφη, μέχρις ὅτου ἔφθασεν εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ γὰρ σεβάσμιος θεῖος αὐτοῦ ἐνδεδυμένος τὸ μοναχικὸν σχῆμα διῆγεν ὁσίως καὶ θεοφιλῶς ἐν τινι κατὰ τὸ Μενοίκιον ὄρος σπηλαίῳ, ἔνθα ᾠκοδομεῖται μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ ὁμοζήλου ἀδελφιδοῦ αὐτοῦ ἡ περικαλλῆς αὕτη Μονή. Ἐκεῖ οὖν ἀσπασάμενος τὴν μοναδικὴν πολιτείαν ὁ ἱερὸς Ἰωάννης συνηυλίζετο μετὰ τοῦ ἐναρέτου αὐτοῦ θείου καὶ γέροντος ἀσκούμενος ἐν ταῖς πνευματικαῖς παλαιστραῖς, ὁπότε αἴφνης προ-

σελθόντες τινές τῶν τῆς Ζίχνης προκρίτων μετὰ θερμῶν παρακλήσεων ἐζήτησαν αὐτὸν παρὰ τοῦ ἑαυτοῦ θείου ποιμένα καὶ διδάσκαλον αὐτῶν. Ὁ δὲ πνευματικὸς αὐτοῦ πατὴρ κατ' ἀρχὰς μὲ ἀπεδοκίμασε τὴν ἐκείνων αἵτησιν, θεωρῶν ὡς ψυχοβλαβὴ τὴν ἐν μέσῳ βιωτικῶν τύρβων ἀπέλευσιν τοῦ Ἰωάννου, τέλος δὲ καμφθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀμεταθέτου τῆς γνώμης καὶ τῶν θερμῶν δεήσεων συγκατένευσε εἰς τὴν ἑαυτῶν αἵτησιν. Νουθε- / (σ. 306) τήσας τοίνυν αὐτὸν ὡς ἀγαπητὸν ἐν Χριστῷ αὐτοῦ τέκνον, καὶ ἐντειλάμενος χρῆσθαι καὶ τοῦ λοιποῦ ἀπαρεγκλήτως τῷ προτέρῳ ἀσκητικῷ βίῳ ἐν εἰρήνῃ ἀπέπεμψε. Οἱ δὲ λαβόντες αὐτὸν μετὰ χαρᾶς ἐπανήλθον εἰς τὰ ἴδια, καὶ κυβερνήτην καὶ ὁδηγὸν τοῦ τῆς Ἐκκλησίας αὐτῶν σκάφους κατέστησαν.

Τοιγαροῦν ἀναβάς οὕτως εἰς τὸ ὑψηλὸν τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον, ἀκαμάτως ἠγωνίζετο ὑπὲρ τῆς ψυχικῆς σωτηρίας τοῦ λογικοῦ αὐτοῦ ποιμνίου, καὶ οὐδεμίαν ἡμέραν εὐεργετῶν αὐτὸ πολλαχῶς καὶ πολυτρόπως ἐπαύσατο, καὶ ὡς ἔμπειρος ἰατρὸς ἀνεπώδυνα ἐπιθέτων φάρμακα καὶ εἰς τὰς πλέον ἀνιάτους πληγὰς τῶν λογικῶν αὐτοῦ προβάτων, καὶ ὡς ποιμὴν γνήσιος καὶ οὐχὶ μισθωτὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θέμενος ὑπὲρ αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ θείου αὐτοῦ οἱ περὶ ἐκεῖνον μοναχοὶ στερηθέντες τοιοῦτου ἀγαθοῦ κυβερνήτορος, καὶ μὴ ἔχοντες τὰ πρὸς τὸ ζῆν, καταπιεζόμενοι δὲ δεινῶς καὶ ὑπὸ αἰμοβόρων καὶ ἀσπλάχνων ληστρικῶν ἐπιδρομῶν, προσέδραμον πρὸς τὸν φιλέσπλαχνον καὶ οἰκτίρμονα Ἰωάννην ἐκτραγωδοῦντες τὰς ἑαυτῶν συμφορὰς καὶ ἐπικαλούμενοι δακρυρῥόοις ὀφθαλμοῖς τὴν ἐκείνου πατρικὴν βοήθειαν ὃ δὲ ἀκούσας τὴν ἐσχάτην αὐτῶν πενίαν καὶ τὰς καταδρομὰς οὐκ ἠδυνήθη κρατῆσαι τὴν συνοχὴν τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ θλίψεως ἐπὶ τῇ οἰκτρᾷ ἐρημώσει τῆς ἀγιολέκτου ἐκείνης μάνδρας καὶ τῇ στερήσει τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ Πατρός, ἀλλὰ συγκλαύσας μετ' αὐτῶν ἐπὶ τοῖς παθήμασι καὶ στηρίζας αὐτοὺς διὰ νουθεσιῶν ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τῷ ἀκρογωνιαίῳ καὶ ἀκραδάντῳ τῆς ὑπομονῆς λίθῳ ὑπεσχέθη πρὸς παντελῆ ἀσφάλειαν αὐτῶν ἀπέναντι ἐνδεχομένου ἀπενυκτέου οἰκοδομησαί Μονὴν ἐκ βάθρων ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ καὶ ἐξηφανισμένου αὐτῶν Μονυδρίου, τοῦ ἀνοικοδομηθέντος ὑπὸ τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει θείου αὐτοῦ καὶ τροφέως. Μὴ ἐξαρκούντων δὲ εἰς τὴν κτίσιν αὐτῆς τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀναλωμάτων, παρώτρυνε διὰ παρακλήσεων εἰς συνδρομὴν τοῦ ἔργου καὶ τὸν τότε φιλόχριστον Κράλλην τῆς Σερβίας Στέφανον, ὃς εὐμενῶς ἀποδεξάμενος τὰς αὐτοῦ δεήσεις ἔπεμψε τάχιστα πρὸς αὐτὸν ἱκανοὺς κτίστας μετὰ τοῦ εἰς τελειοποίησιν τῆς Μονῆς ἀναγκαίου ὑλικοῦ καὶ ἱκανὰ χρήματα πρὸς οἰανδήποτε ἑτέραν χρειώδη δαπάνην αὐτῆς.

Παραλαβὼν δὲ ταῦτα ὁ μακάριος Ἰωάννης ἀπέστειλε πρὸς τὸν εὐλαβὴ Κράλλην ἐπιστολὴν, ἐν ἧ καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν διὰ τὸν ἔνθεον ζῆλον τῆς ταχίστης συνδρομῆς αὐτοῦ εὐγνωμοσύνην ἐδείκνυε, καὶ πρὸς

τούτοις αὐτῷ ἐδηλοποίει, οἷον γενέσθαι ἐνέκρινε τό τοῦ οἰκοδομηθησομένου Μοναστηρίου σχέδιον, ἵνα κατ' αὐτό ἐγκαίρως τοῦ ἔργου ἐπιλάβηται· ὁ δὲ γράψας αὐτῷ, ὅτι, ὅπως ἐδόκει ὠραιότερον γενήσεσθαι, οὕτω κάκεινῳ ἤρεσκεν, ἔπεμψε πρὸς μνημόσυνον αἰώνιον καὶ ψυχικὴν αὐτοῦ σωτηρίαν καὶ ἕτερα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ σκεύη τήν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ κοσμιότητα ἀποβλέποντα. Οὕτω δὲ ἐτοιμῶν ἀπάντων ὄντων, καὶ μηδενὸς κωλύοντος, ἄρχεται τοῦ δυσχεροῦς καὶ πολυασχόλου ἔργου τῆς κτίσεως τῆς Μονῆς ἐπὶ τῶν δι' ἀγιασμοῦ ἀγιασθέντων πρῶτον θεμέθλων, καὶ μετὰ πέντε ἔτη τῇ θεῖᾳ συνάρσει αὐτὸ ἀποπερατοῖ, αὐτὸς ἐκεῖνος τεθειμένος ἐπὶ κεφαλῆς τῶν τεκτόνων καθ' ἅπασαν τὴν (δόμησιν;) αὐτοῦ διὰ τὸ ἔντεχνον καὶ φιλόκαλον οὐχ ἦττον δὲ καὶ πολυδάπανον τῆς ἐξεργασίας ἔτι καὶ νῦν δείκνυται τοῖς εἰς τὸ ἱερόν τοῦτο τέμενος προσιοῦσιν εὐσεβέσι χάριν ἀγιασμοῦ τε καὶ προσκυνήσεως.

β'. Ὁ εἰς τὴν Μονὴν ταύτην εἰσερχόμενος κατ' ἀρχὰς μὲν ἠδύνεται ἐπὶ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ αὐτῆς θεᾶ / (σ. 307) ἀναμειγμένη χαριέντως τῇ ἐκ τῆς καταπεσοῦσης λεπτῆς αὔρας εὐδόσῳ καὶ καταχλῶ ἐκ τῆς χροιάς τῶν δένδρων εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ θεατοῦ διὰ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀντανακλάσει μετὰ τοῦ ἀκαταπαύστου μορμυρισμοῦ τῶν ὀφθειδῶς πελαγίζόντων ῥυάκων, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον καταστέλλεται ἢ ἐκ τῆς θεωρίας ταύτης ἠδύτης αὐτοῦ, θεωροῦντος τὴν τοιαύτην πάντερπνον καὶ πάγκαλον θεᾶν ἐν μέσῳ βαθέος χάσματος περιστευρισμένην ὑπὸ ὑψηλῶν καὶ ἀποκρήμνων ὀρέων καὶ διὰ τοῦτο ἐν μέρει παγερὰν καὶ δυσάρεστον ἀλλ' οὐχ ἦττον αὐθις παρηγορεῖται φανταζόμενος, εἰ αὕτη ἐδέδημητο ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐνὸς τῶν πέριξ ὑψηλῶν ὀρέων, τὰς οἴας καὶ ὄσας ἤθελον δοκιμάζει διὰ παντὸς κακοπαθείας οἱ ἐνοικοῦντες Πατέρες διὰ τε τὴν ἔλλειψιν ὕδατος καὶ τὸ δυσμετακόμιστον τῶν τροφίμων διὰ τῶν ἀποτόμων ἐκείνων ἀτραπῶν, καὶ θαυμάζει ἐπομένως τὴν σύνεσιν καὶ σοφίαν τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου ἀνδρός, ὅστις τοσοῦτον προσφόρος αὐτὴν ἐδείματο, καὶ πᾶν τὸ ἐμποδὸν ἐπέωσατο, νόμῳ πρὸς τούτοις ὀρισάμενος τὴν κατὰ θεὸν πολιτείαν τῶν ἐν αὐτῇ μοναχῶν, οἵτινες καὶ ἐτήσιον ἐορτὴν πρὸς τιμὴν καὶ μνήμην αἰωνίαν αὐτοῦ ἄγουσι. Τοσαῦτα τοίνυν περὶ τῆς κτίσεως τοῦ ἱεροῦ τούτου καταγωγείου, ἐπὶ τὴν περιγραφὴν δὲ τῆς θέσεως αὐτοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ, εἰ δοκεῖ, τρέψωμεν νῦν τὸν λόγον.

γ'. Ἡ μονὴ αὕτη περικλειομένη πανταχόθεν ὑπὸ βουνῶν κεῖται κατὰ τοὺς κατωτάτους πρόποδας τοῦ Μενοικείου ὄρους, ἀνήκοντος εἰς τὸ ὄρεινὸν σύστημα τῆς ἐκτεταμένης Ῥοδόπης (Δεσποτοβούνου), ἣτις ἐνταῦθα ἔτι εἰνοσίφυλλος καὶ ἀριπρεπὴς καθήκει. Κατέχει θέσιν κατωφερῆ κατὰ τὴν ὁμοίαν φορὰν τοῦ ὄρους, ἐφ' ᾧ τοσοῦτον ἤδη χρόνον ἀντισχῦσα ταῖς φυσικαῖς καὶ πολιτικαῖς πρὸ πάντων μεταβολαῖς

ἐπαναπαύει τοὺς γηραιοὺς αὐτῆς βραχίονας δεῖγμα ἀβλαβῆς καὶ ἄθικτον τῆς ἀρχαίας πολυθουλλήτου ἐκείνης τῶν βυζαντινῶν ἀρχιτεκτονικῆς λαμπρότητος, καὶ περιζωννύεται ἐν εἴδει κυκλικοῦ περιβόλου ἢ ἀνδῆρων ὑπὸ παχέος τείχους ὑψηλοῦ περὶ τοὺς πόδας, ποικιλλομένον εἰς διάφορα ἀποστήματα διὰ λευκῶν μαρμαρίνων πλακῶν, εἰκονιζουσῶν λίαν τεχνηέντως ἐκτυπώματα ἐνδόξων μαρτύρων καὶ ὁσίων, ἐν οἷς διαπρέπουσι τὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναχράντου Θεομήτορος, τοῦ Τιμίου ἐνδόξου Προφήτου Προδρομοῦ καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ καὶ τῆς Μονῆς κτίτορος διὰ τοὺς μετὰ ψηφίου κεκοσμημένους ἐγκολλαπτοὺς στεφάνους αὐτῶν. Ἐπὶ δὲ τούτου τοῦ τείχους ὑψοῦται Πύργος εὐμεγέθης κατὰ τὸ δυτικὸν ἄκρον τῆς Μονῆς ἐν εἴδει ἀμυντικῆς ἀκροπόλεως, ἔχων ὕψος μὲν ἐξήκοντα ποδῶν ὁμοῦ μετὰ τῶν τοῦ ὑπ' αὐτὸν τείχους ἀριθμουμένων δέκα ποδῶν, διηρημένος δὲ εἰς τέσσαρας κατατομὰς ἢ τμήσεις, ἐνομύμενας δὲ ἰσαριθμῶν ἀναβαθρῶν, αἵτινες κεκμηκότα ἤδη καὶ ἀσθμαίνοντα φέρουσι διὰ τῶν πολυπληθῶν αὐτῶν βαθμίδων τὸν ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ ἀναβαίνοντα, μολυβδίναις πλαξίν ἐστεγασμένον καὶ περὶ τὸ κέντρον τῆς στέγης φερούσης ἐμπεπηγμένον Σταυρὸν ὀρειχάλκινον, ἀνανακλῶντα τὰς τε νυκτερινὰς τῆς Σελήνης καὶ τὰς ἡμερησίας τοῦ Ἡλίου ἀκτίνας.

Κατὰ τὸ σχῆμα ἀναγόμενος εἰς τὰ ἐπιμήκη παραλληλόγραμμα παρίστησιν ἐπιδεικτικῶς παντὶ τῷ προσερχομένῳ τὰ νεβρώδη αὐτοῦ σκέλη, κατακεκο / (σ. 308) σημένα πλείστοις γλαφυροῖς ἀναγλύφοις, ἀπεικονίζουσι τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον, τὴν Ἁγίαν Σταύρωσιν, τὸν Ἐπιτάφιον Θρῆνον, τὴν Ζωηφόρον Ἀνάστασιν καὶ τὴν εἰς Οὐρανοὺς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἀνάληψιν.

Πύλη εὐρεία, σιδηρᾶ καὶ μεγαλοπρεπῆς τοῦ προλεχθέντος τείχους, καμαροειδῆ τὴν κορυφὴν ἔχουσα καὶ ἐξωγραφημένην ἄγει ἔνδον τῆς Μονῆς δι' ἐλικοειδοῦς ἀτραποῦ, χορηγοῦσα τῷ εἰσερχομένῳ πλήρη τὴν θελκτικὴν θέαν τῶν ἐντὸς καλλονῶν. Κατ' ἀρχὰς πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς εἰσόδου εἰσὶ δύο πολυχεύμενες κρηναί, ἐμοῦσαι τὰ διαφανῆ αὐτῶν ὕδατα διὰ δύο σιδηρῶν κυλινδροειδῶν σωλῆνων ἐπὶ λευκοτάτης δεξαμενῆς ἔχουσι δὲ αὐταὶ τὸ καλεῖτερον τῆς Μονῆς ὕδωρ ὡς ἀγνιζόμενον ἐκ τῆς ὑπογείου μακρᾶς αὐτοῦ πορείας ἐν διαστήματι εἰκοσιτεσσάρων ὥρῶν καὶ θολούμενον ἐν ὥρᾳ ἕτεοῦ μετὰ παρέλευσιν ἰσαριθμῶν τῆ πορεία αὐτοῦ ὥρῶν, καὶ ὡς ἐκ τῶν αἰτίων τούτων εὐπεπτώτατον τυγχάνον.

Περαιτέρω ἔμπροσθεν τοῦ Ἠγουμενείου δείκνυται νεόκτιστος πολυτελῆς θόλος, στηριζόμενος ἐπὶ ὀκτῶ ὑπομελάνων κιόνων καὶ κατακαλύπτων ἄφθονα ναματιαῖα ὕδατα τῆς αὐτῆς ιδιότητος τῷ τῶν κρηνῶν ὕδατι, ἀναπηδῶντα μὲν διὰ τριῶν λιθίνων προτομῶν, ἔχουσῶν σχῆμα λεοντίων κεφαλῶν, εἰς δύο ποδῶν ὕψος, καταπίπτοντα δὲ μετὰ τερπνοῦ κρότου ἐν εἴδει καταρρόακτου ἐν μέσῳ περιφεροῦς φιάλης λιθίνης καὶ

αὐτῆς, ἄριστα ἐξεργασμένης. Ἡ ὥραία δὲ αὕτη φιάλη ἐντέχνως ἐρειδομένη ἐπὶ ὁμοῦλου μὲν καὶ ὁμοφυοῦς στήλης, ἰσομήκους δὲ τῆ τῶν ὑδάτων ἀναπηδήσει καὶ κοίλης περὶ τὸ μέσον πρὸς μετοχέτευσιν τῆς ἀπορροίας αὐτῶν, καταγλαΐζει πολὺ πλεῖον τὸ πολυδάπανον τοῦτο οἰκοδόμημα καὶ καθίστησιν αὐτὸ ἄλλην ἀκίνητον ἀντλίαν, τὸ τουρκιστὶ λεγόμενον Σαδραβάνι. Τὰς κατὰ τὰς βάσεις τῶν στηλῶν κενὰς ἀποστάσεις πληροῦσι τετράγωνα ἐκ φαιοῦ μαρμάρου ὀκτῶ τὸν ἀριθμὸν, παραχωροῦντα τῷ εἰσιόντι δύο κατ' ἀντίθετον θέσιν θυρίδας κατεσκευασμένας ἐκ σιδηρῶν κινκλίδων μετὰ δύο κλείθρων. Ὁ θόλος ἐξωγραφημένος ἔσωθεν μόνον κατεσκευάσται ἐξ ὀπτῶν στερεῶν κεράμων καὶ σκληροῦ πηλοῦ, διακρατούμενος στενὸς καὶ ὑπὸ δύο σιδηρῶν δοκῶν, διερχομένων σταυροειδῶς καὶ τεμνομένων ἀμοιβαίως περὶ τὸ μέσον, ἐξ οὗ αἰωρεῖται μέγας κρατῆρ, κατὰ τὰς ἐπισήμους ἐορτὰς ἐναυόμενος πρὸς πλείονα πομπὴν καὶ παράταξιν, τέλος δ' ὑπεράνω τοῦ θολικοῦ κέντρου ἴσταται ὁ νικηφόρος Σταυρὸς.

δ. Τὸ δ' οὖν διαγραφὴν νεόδμητον δόμημα διὰ τοῦ μεγαλοπρεποῦς αὐτοῦ φαινομένου διακοσμῆ καταπολλὰ καὶ τὴν λοιπὴν κατωφερῆ καὶ πετρώδη περιοχὴν τῆς Μονῆς, εἰς τὸ κέντρον τῆς ὁποίας ἐπαναπαύεται ὁ ἱερὸς ναός, ἔχων ἑπτὰ θόλους, ἐξ ὧν οἱ μὲν τέσσαρες μολυβδοστέγαστοι ἀνήκουσιν ἰδίᾳ εἰς αὐτόν, οἱ δὲ λοιποὶ τρεῖς μαρμαροκάλυπτοι εἰς τὸν Νάρθηκα, ὅστις ἔσωθεν ὀλόκληρος ἐξωγραφημένος στηρίζεται ἐπὶ τριῶν λιθίνων κιόνων, περιεζωσμένων κατὰ τὰς κορυφὰς καὶ τὰς βάσεις σιδηραῖς στεφάναις, κατὰ δὲ τὰ ἐπιστέγια φερόντων ἐκ σιδήρου δοκοὺς καθ' ὀριζόντιον γραμμὴν ἐκτεινομένας μέχρι τοῦ ἀπέναντι τοίχου, ἐν ᾧ χαίνει ἡ τοῦ ναοῦ πύλη ὡραιότατη διὰ τοὺς λευκοὺς μαρμαρίνους αὐτῆς παραστάτας, μολύβδῳ προσαρμοσμένους χάριν πλείονος στερεότητος. Δι' ὀκτῶ δὲ παχέων στροφίγγων, ἐμπεπηγμένων ἐν αὐτοῖς, ἀνοικοκλείεται ἀμφὸ / (σ. 309) τερα τὰ ταύτης φύλλα, ἐν τῇ κορυφῇ ἧς ἐντέθειται τετράγωνον ἐπίμηκες μάρμαρον, περιλαμβάνον ἐπίγραμμα ἑλληνιστὶ ἐγγεγραμμένον ἐπὶ αἰωνία μνήμη καὶ τιμῇ τῶν εὐσεβεισάτων ἀνεγερτῶν τοῦ νεωστὶ ὡσαύτως μετὰ τοῦ ὑψηλοῦ κωδωνοστασίου (Καμπαναρίου) ἀνοικοδομηθέντος νάρθηκος, περὶ τοῦ ὁποίου κωδωνοστασίου κατωτέρω ἐροῦμεν.

ε. Τῇ πύλῃ δὲ ταύτῃ ἐπικρέμαται καὶ φανὸς πολύφωτος, καθ' ἐκάστην ἐσπέραν ὑπὸ τοῦ τῆς Μονῆς νεωκόρου ἐναυόμενος. Διὰ ταύτης ὁ εἰσιὼν προβαίνει κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν πρῶτον θόλον, ὅστις ἔνεκα τοῦ χρόνου πεπαλαιωμένος ἀπέβαλε παντελῶς σχεδὸν τὴν ὡς ἐκ τῶν σωζομένων ἰχνῶν αὐτοῦ κομψὴν ζωγραφίαν, περιέχων δύο χορίσκους ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων τῆς εἰσόδου, ἐν τῷ μέσῳ δὲ μικρὸν ἀναλογεῖον, ἐφ' οὗ καθ' ἐκάστην ἡ ἐννάτη πρὸς τοὺς πέριξ ἴσταμένους μοναχοὺς ἀ-

ναγιγνώσκεται. Πρὸς δὲ καὶ μικρὸς πολυέλεος αἰωρεῖται ἐκ τοῦ μέσου τῆς θολικῆς αὐτοῦ στέγης. Δευτέρα πύλη ἐκ στιλπνοῦ μέλανος ἐβένου εἰσάγει τὸν θεατὴν εἰς τὸν δεῦτερον θόλον, ὅστις δύο ὁμοίους μικροὺς χοροὺς ἔχων κατὰ τὴν αὐτὴν τοῖς τοῦ πρώτου θέσιν περικλείει πρὸς τὰ δεξιὰ ἐν εἶδει κιβωτίου ἀκίνητον ξυλίνην θήκην, ἐν ἣ ἀποτεθησαυρισμένα εἰσὶ διαφόρων ἀγίων λείψανα, ὧν τὰ καθέκαστα ἐμπεριέχονται αὐθις μεθ' ἑνὸς Τιμίου Σταυροῦ ἐν τῷ μέσῳ ἀργυροῦ καὶ περικεχρυσωμένου ἐν μικραῖς ἀργυραῖς θήκαις περικεχρισωμέναις καὶ αὐταῖς ἔσωθεν. Πρὸς δὲ τούτοις ἐν ἐκάστη ἀργυρᾷ τούτων θήκη διανενομένηται τὸ Τίμιον τοῦ Προδρόμου αἶμα ἀνὰ ἰδιαίτερά τινα μικρὰ ἀργυρὰ σκευὴ ὠρολογειδῆ τὸ σχῆμα καὶ ὑάλινα τὸ σκέπασμα, περικεχρυσωμένα καὶ αὐτά.

Ταῦτα δὲ τὰ ἱερὰ λείψανα ἐν τοιαύταις κατατεθειμένα ἱκαναῖς τὸν ἀριθμὸν θήκαις μετ' ἰσαριθμῶν αὐταῖς τοιούτων Σταυρῶν ὡς καὶ τὸ ἔνδον τούτων διανενοημένον Τίμιον τοῦ Προδρόμου αἶμα εἰσὶν ἀναθήματα τοῦ φιλευσεβοῦς βασιλέως καὶ τοῦ θεοφιλοῦς δομήτορος, ὧν αἱ ἱεραὶ σκιαὶ πολλαχοῦ τῆς Μονῆς ἀπεικονισμέναι τυγχάνουσι μάλιστα δὲ γλαφυρῶς κατὰ τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τοῦ δευτέρου τοῦ ναοῦ θόλου, ἔνθα φαίνεται πρῶτος ὁ ἱερὸς Ἰωάννης μοναχικὰ ἐνδεδυμένος, φέρων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐπικάλυμμα, ἱερὸν παλλεῖον ἐπὶ τοῦ στήθους, ζώνη δερματίνῃ ἄνωθεν αὐτοῦ περιεζωσμένος καὶ μαυροφόρον κολόβιον περικειμένος καθ' ἅπαν αὐτοῦ τὸ σῶμα, ἀνὰ χειρας δὲ ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ κρατῶν ποιμαντικὴν ῥάβδον, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ βιβλίον καὶ μάλλινον κομβολόγιον, σύμβολα ἀμφότερα τοῦ ἀσκητικοῦ βίου τὸ μὲν τῆς τῶν ἱερῶν γραφῶν μελέτης τὸ δὲ τῶν παννυχίων ἀγρυπνιῶν καὶ στάσεων, ἡ δὲ ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ ῥάβδος οὐδὲν ἄλλο σημαίνει, εἰ μὴ τὸ τῆς Ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ ἀξίωμα, ἐπιγραφὴ δὲ ἄνωθεν αὐτοῦ ἐπιγράφεται ἡ ἐξῆς «Ἰωάννης ὁ τῆς Μονῆς Κτίτωρ». Ἀκολούθως παρίσταται ὁ πλουσιόδωρος ἀναξ Στέφανος, φορῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ διάδημα, πορφύραν περὶ τὸ σῶμα μετὰ τῆς ἐπ' αὐτῆς διπλοῖδος, καὶ σκῆπτρον ἐν τῇ χειρὶ κατέχων μετ' αὐτὸν ἔπεται ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μιχαὴλ νέος τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν αὐτὴν τῷ πατρὶ στολὴν περιβεβλημένος, καὶ τελευταία τούτοις συνε(μ)φαίνεται ἡ τοῦ αὐτοκράτορος σύζυγος Ἑλένη ἡμφιεσμένη ἅπασαν τὴν γυναικείαν βασιλικὴν αὐτῆς στολὴν καὶ ἄνωθεν μὲν τοῦ βασιλέως φαίνεται ἡ ἀκόλουθος ἐπιγραφὴ «Ὁ βασιλεὺς Στέφανος». Ὑπεράνω δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ «Ὁ τούτου υἱὸς Μι / (σ. 310) χαῖλ» ὑπεράνω δὲ τῆς βασιλίσσης «Ἡ τούτου σύζυγος Ἑλένη». Ἐπὶ δὲ τῆς μεγάλης ταύτης θήκης, ἥτις τοιαῦτα πολύτιμα ἢ μάλλον ἀνεκτίμητα ἱερὰ κειμήλια ἐναποτεθειμένα κατέχει, καὶ κατὰ τὰς λαμπρὰς ἐορτὰς χρυσοκέστω(;) καλύμματι καλύπτεται, ὑψοῦνται μὲν φανοὶ δύο, αἰωροῦνται δὲ κανδηλαὶ ἀργυραῖ τέσσαρες ἀκοίμητοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Ἄριστερόθεν αὐτῆς ὑπάρχει ἀργυρᾶ εἰκὼν τῆς Θεομητορος καὶ κοιμητήριον, ἐνῶ τὰ τῶν ἀποθανόντων ὁστὰ κατατίθενται, ἐπικρέμανται δὲ τῇ εἰκόνι κανδηλαὶ ἀργυραὶ τέσσαρες.

Ὀλίγον περαιτέρω τοῦ ὑποποδίου ἐδάφους τῆς θεομητορικῆς εἰκόνας δείκνυνται οἱ τάφοι τῶν ἀειμνήστων Ἰωάννου τοῦ τῆς Μονῆς κτίτορος καὶ Γενναδίου Πατριάρχου τοῦ ἀπὸ Σχολαρίων, ἡσυχάσαντος μετὰ τὴν τῆς Πατριαρχείας αὐτοῦ παραίτησιν καὶ τελευτήσαντος αὐτόθι. Ἀμφοτέρων δὲ τούτων ἐγένετο ἤδη ἡ ἀνακομηδῆ, καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῶν λείψανα βρῦνται Ἰάματα ἐν τῷ τῆς Μονῆς πανσέπτῳ ναῷ ἐπισήμως ἐν ἀργυραῖς θήκαις κατετέθησαν. Ἐπὶ δὲ τῷ κενῷ τάφῳ τοῦ ἀοιδίου Πατριάρχου ἢ τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐπιτύμβιον ἐπιθεῖναι ἐπίγραμμα ἐξαπέστειλεν, ὅπερ ὅμως λευκῷ μαρμάρῳ ἐγχαραχθὲν ἀνεστηλώθη κατὰ τὸν παρακείμενον τοῖχον. Μανουάλια ἀνὰ ἓν δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν μετὰ πολλῆς τῆς κοσμιότητος πρὸ τῶν σεβασμίων εἰκόνων ἐκπυρσεύουσι, καὶ πολυέλεος μέγας τό τοῦ θόλου κέντρον μεγαλοπρεπῶς ἐπιβαρύνει.

στ'. Τρίτη τελευταῖον πύλη ἄνευ φύλλων καὶ παραστατῶν δεχομένη τὸν προσιόντα διαβιβάζει αὐτὸν εἰς τὸν τρίτον καὶ μέγιστον θόλον, τὸν καὶ Καθολικὸν ἐπονομαζόμενον, ὅστις δι' ἱκανῶν παραθύρων ζωηρῶς καταφωτιζόμενος λαμπρύνεται ἔτι μείζον ταῖς θελκτικαῖς αὐτοῦ ζωγραφίαις καὶ τὴν τοῦ εἰσιόντος προσοχὴν πλείστη ἠδύτητι προσελκύεται. Περιλαμβάνει δύο χορούς, ἀρχομένους ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν τῆς εἰσόδου καὶ ἐκτενομένους μέχρι τῶν ἀγίων εἰκόνων, κάρινα ἀναλογεῖα δύο μετὰ τῶν ἐπικρεμαμένων ἀναγκαίων αὐτοῖς κανδηλῶν, τὸ ἱερὸν σύνθρονον ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ δεξιοῦ χοροῦ περικεχρυσωμένον καὶ ξεστόν, ἐπιβαινόμενον δὲ διὰ τριῶν λιθίνων βαθμίδων, δύο φανοὺς καὶ τέσσαρα μανουάλια ἐν ἑκατέρῳ τῶν χορῶν ὑψύμενα. Μέγιστος καὶ πολυτελής πολυέλεος ἀπὸ τοῦ θολικοῦ αὐτοῦ κέντρου αἰωρεῖται· ἐκ δὲ τῶν ἱερῶν εἰκόνων δύο αἱ τοῦ πολιούχου Προδρόμου διαφερόντως τό του ἱεροῦ ναοῦ καταπέτασμα κατακοσμοῦσιν οὐ μόνον διὰ τὸ τῆς ἑαυτῶν ὕλης πολῦτιμον ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τῆς ἐντέχνου ἐξεργασίας σπάνιον. Προσέτι καὶ τρίτη ἑτέρα τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου εἰκὼν ὑπάρχει, ἀλλὰ πολλῶ πλείονος λόγου ἀξία τῶν δύο ἐκεῖνων κατὰ τε τὸ ζωηρὸν τῆς ζωγραφίας καὶ τὸ τορευτὸν τοῦ περιστίλβοντος χρυσοῦ διὸ ἀποφεύγοντες οἱ ὀσιώτατοι Πατέρες τοὺς τῶν ἐποφθαλμιόντων ἐκάστοτε τὴν δυστυχή ταύτην Μονὴν βασκάνους ὀφθαλμοὺς προτιθέασιν αὐτὴν ἀναφανδὸν εἰς προσκύνησιν τῶν εὐλαβείας χάριν προσερχομένων πιστῶν μόνον κατὰ τὴν τοῦ παμμάκαρος αὐτοῦ ἐτήσιον μνήμην, τὴν ἀγομένην τῇ εἰκοστῇ ἐννάτῃ τοῦ φθίνοντος Αὐγούστου.

Ἐπὶ ταύτης δὲ τῆς πολνεύκτου διὰ τὸ ἀπανταχόθεν συρῶρόεν πληθος τῶν εὐσεβῶν πανηγύρεως καὶ τὰ τῶν σεβασμίων εἰκόνων ὑποπόδια λα-

μπρῶς καθωραΐζονται διὰ χρυσοπαρῦφων προ / (σ. 311) πετασμάτων, ἐξ ὧν ὡς τὰ μάλιστα διαπρέπει τὸ τῆς προῦ μικροῦ μνημονευθείσης εἰκόνοιο τοῦ Ἁγίου κοσμούμενον διὰ χρυσῶν κροσσῶν καὶ νομισμάτων τινῶν τῶν ἀρχαίων Βυζαντινῶν. Ὡσαύτως καὶ ἡ ὠραία προσαγορευμένη πύλη, δι' ἧς οἱ τὴν ἱερὰν φρικτὴν λειτουργίαν ἐπιτελοῦντες ἱερεῖς εἰσίσασιν, ἐγκαλλωπίζεται χρυσοῦφεϊ πυλαίῳ παραπετάσματι, παριστάντι κατ' ἐπιτηδείαν ὑφὴν ζωηροτάτην τὴν τοῦ Λυτρωτοῦ ἡμῶν βάπτισιν, συστελλομένῳ δὲ καὶ διαστελλομένῳ κατὰ τὴν ἐκάστοτε χρεῖαν δι' ἔλκυστήρος, ὅπερ εἷς τῶν εὐπορωτάτων ἡμῶν ὁμογενῶν οἰκῶν ἐν Ὀδησῶ νεωστὶ ἀνέθηκε. Τὸ ἅγιον Βῆμα τέλος τὸν τέταρτον καὶ τελευταῖον ἀποτελεῖ θόλον, ὅστις ὢν ταπεινότερος πάντων τῶν λοιπῶν τὸ μακρόθεν τοῦ περιέργου θεατοῦ ὀξυδερεῖς βλέμμα ὀραδίως ὑπεκφεύγει ἐπὶ τῆς θείας καὶ μυστικῆς τραπέζης κατὰ τὰς φαιδράς καὶ πανηγυρισίμους ἡμέρας ἐκτίθενται ἱκανὰ ἄμφια καὶ ἱερὰ σκευή, κάλλει καὶ τέχνῃ καὶ ἀρχαιότητι διαπρέποντα. Πρὸ τούτοις δὲ καὶ ἐτέρων τιμαλφῶν ὁ τῆς ἀρχαίας ταύτης Μονῆς πανσέβαστος ναὸς πλουτεῖ σκευῶν τε καὶ ἀμφίων, ἅτινα ὅμως ἐπισπεύδων παρατρέχω, ἐπάνειμι δὲ εἰς τὴν τοῦ κωδωνοστασίου ἐπίτομον διαγραφὴν, ἣν ἐπὶ μικρὸν ὑπερβὰς σιγῇ παραδέδωκα.

ζ. Τὸ κωδωνοστάσιον τοῦτο ἔχον ἐξήκοντα ὕψος καὶ δέκα ποδῶν πλάτος ἐστὶ πυραμοειδές, διήρηται δὲ εἰς τέσσαρας ὀρόφους καὶ ἐξωγράφεται ἔξωθεν παραλληλογράμμοις φατνώμασιν, ἐπιβαινόμενον δι' ἰσαριθμῶν τοῖς ὀρόφοις ἀναβαθρῶν, ἐξ ὧν ἡ πρώτη ἐπὶ τὴν ἀνάβασιν ἄγουσα λιθίνη, οἱ δὲ λοιπαὶ ξύλιναί. Ἐν τῷ ἀνωτάτῳ ὀρόφῳ μέγα σιδηροῦν ὠρολόγιον τρανῶς ἀντηχεῖ τοῖς ὠσὶ τοῦ νήφοντος τῶν μοναχῶν ὀμίλου, τέσσαρες δὲ εὐμεγέθεις σιδέριοι κώδωνες μετὰ δύο ξυλίνων σημαντῶν προκαλοῦσιν αὐτὸν εἰς τὰς καθ' ἡμέραν ὠρισμένας ἀκολουθίας, τούτων προτυμπανιζόμενον ὑπὸ τοῦ νεωκόρου τοῦ συνήθους χειροσημάντρου. Ἐκάστη τῶν ἐπιμηκῶν πλευρῶν τοῦ καὶ ἀετώματι μικρὸν προσεοικὸτος κωδωνοφόρου δόμου περιλαμβάνει ἀνὰ πάντας τοὺς τέσσαρας ὀρόφους δύο παράθυρα, δι' ὧν τὰ ἔνδον ἱκανοῦ τοῦ ἐπιφανέστερα αὐτὰ δεικνύντος φωτὸς ἀπολαύουσι. Παρὰ τὰς τοῦ αὐτοῦ βάσεις τοῦ καὶ τὸν ναὸν καλλιμόρφως καταγλαΐζοντος καὶ ἀγερώχως αὐτοῦ ὑπερκειμένον κεῖνται κατ' εὐθείαν γραμμὴν δύο κομψὰ παρεκκλήσια, παρ' οἷς καὶ τρία ἕτερα ὅμοια μὲν αὐτοῖς τὸ καλλιτέχνην, σποράδην δὲ ὑπάρχοντα.

Ἐπὶ τῷ ναοῦ σώζεται παρ' ἐνὶ παρεκκλησίῳ ἐπονομαζομένῳ Παντοκράτῳ τιμωμένῳ δὲ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ Βιβλιοθήκῃ τις οὐ πάνυ εὐκαταφρόνητος, ἐξ ἐπτακοσίων σχεδὸν συνισταμένη τόμων, ὧν οἱ πλείστοι ἐκκλησιαστικῶν Πατέρων συγγράμματα ἐμπεριέχουσιν, ἐν οἷς ἐξαιρετικῶς τὰ ἅπαντα τῶν τριῶν παμμεγί-

στων φωστήρων καὶ διδασκάλων τῆς οἰκουμένης, ἤτοι Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου μετὰ Λατινικῶν παραφράσεων τε καὶ σχολίων διαπρέπουσι, τὰ ἅπαντα Εὐφραῖμι τοῦ Σύρου Λατινιστὶ καὶ μετὰ Λατινικῶν ἐπίσης σημειώσεων, τινὰ ἐκ τῶν σωζομένων τοῦ προμνησθέντος Πατριάρχου Γενναδίου τοῦ ἀπὸ Σχολαρίων, καὶ ἄλλων πολλῶν ἐπιφανῶν πονήματα, ἅτινα συντομίαν διώκων παρέρχομαι. Ὅ τοιαῦτα δὲ καὶ τινὰ νέα βαρύτιμα περιέχων ναὸς δυστυχῶς ὑπὸ σαθρῶν πλὴν δύο νεοδημιτῶν τοῦ μὲν κατὰ τὸ νοτιοανατολικὸν τοῦ δὲ κατὰ τὸ νοτιοδυτικὸν περικυκλοῦται μοναστικῶν κελλίων, ὡς ἐξέχων φαίνεται πόρρωθεν ὡς κρῖνον ἐν μέσῳ ἐκ / (σ. 312) χερσωμένου καὶ ἀκανθῶν βρῖθοντος λειμῶνος. Τὰ μὲν οὖν ἔνδον τῆς Μονῆς οὕτως ἔχουσι, τὰ δὲ ἐκτὸς ὡς ἐφεξῆς.

ἡ. Ἄπαν τὸ νοτιοανατολικὸν τμήμα τῆς γῆς τὸ εἰς τὸν κρημνὸν ἀπολήγον περικλείει διαφόρους καταφύτους κήπους καὶ ἐρισταφύλους ἀμπελῶνας, τὸ βορειοδυτικὸν δὲ ἓνα μόνον ἀλλὰ μέγιστον καὶ οὐχ ἦτον εὐφορον. Διὰ τῆς κοίτης τοῦ ἀχανοῦς κρημοῦ, εἰς δὴ ἡ γεώδης αὕτη μοῖρα τελευτᾷ, ῥέει μετὰ πολλοῦ πατάγου ῥύαξ τις ἰχθυόνοσ καλούμενος Λαυράς, ὅστις πηγάζει ἀπὸ τῶν αὐτόθι ὀρέων καὶ ἐκβάλλει εἰς ἕτερον ἀνωρύμιον διὰ τὸ ἀσήμαντον παρακείμενον ῥύακα. Τὰ ὕδατα αὐτοῦ εἰσὶ πότιμα καὶ διαφανῆ, ἀλλὰ δηλητηρίως τῆς τοῦ ἐν αὐτοῖς κολυμβῶντος ὑγιείας καθάπτονται, ὡς ἡ πείρα δυστυχῶν τινῶν ἀπέδειξε τοῦτο πολλάκις.

Ὅλιγον μακρὰν τῆς Μονῆς κατὰ τὸ μεσημβρινὸν μέρος ὑπάρχει παρεκκλήσιον τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς κοιμήσεως τῆς Παναχράντου, κατὰ δὲ τὸ ἀντίθετον ἤτοι τὸ βόρειον ἐν πλείονι ἀποστάσει ἕτερον ὅμοιον ἐπ' ὀνόματι τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ παρ' ἐνὶ ἀγροκηπίῳ. Πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος ἐγγυτέρω τῆς Μονῆς κ' ὁ εὐκτήριος οἶκος εὗρηται ὀρυζοτριβεῖον ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀτίνης, πιθανῶς τυχὸν τοιοῦτου ἐπωνύμου ὀνοματοπεποιημένου ἐκ τοῦ ὑπὸ τῶν ἀναβάσεων καὶ καταπτώσεων τῶν ὀριζοντίων ἀλεστικῶν δοκῶν τῆς μηχανῆς προερχομένου ἤχου Ἀτίνῃ! Ἀτίνῃ! Παρ' ἀμφοτέροις δὲ αὐτοῖς κήποι διάφοροι ὀπωροφόροι τε καὶ λαχανοφόροι καὶ πολλοὶ λεπτοκαρυοφόροι, ἀρχόμενοι κατ' ἐπιμήκη σειρὰν ἀπὸ τῆς ἐνούσης τοὺς πρόποδας τῶν ἀπεναντίας κειμένων ὀρέων γεφύρας, καὶ τελευτῶντες μέχρι τοῦ ἀπωτάτου ἀποτόμου κρασπέδου αὐτῆς. Ἡ γέφυρα αὕτη ἐστὶ λιθίνη, στηρίζεται δὲ ἐπὶ τριῶν κιόνων συγκεκροτημένων ἐκ τῆς συναρμογῆς καὶ συναφείας πολυειδῶν λίθων, καί, ἔχουσα εἰς τὸ μέσον μικρὰν αὐλακα, χρησιμεύει πρὸς μετοχέτευσιν μέρους τῶν ἀπὸ τοῦ ὀριζοτριβεῖου καταρρέοντων ὑδάτων συνάμα δὲ καὶ πρὸς σύνδεσιν τῶν προπόδων τοῦ Μενοικείου μετὰ τοῦ ἀπέναντι ἀνωρύμιου καὶ ἀφανοῦς διὰ τὸ ἀσήμαντον ὄρους ἐπὶ οἰαδήποτε τυχούσῃ χρεῖα διὸ καὶ βατῆ ἐστὶν ἐκάστω τοῦ βουλομένῳ

ἐπὶ τὴν κατεναντίαν διαβῆναι αὐτοῦ ὑπώρειαν, ἣτις οὕσα κυρία ἐκτεταμένης πεδιάδος, προσαγορευομένης Πιτζικόνι καὶ κειμένης παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ προειρηθέντος ῥύακος, ὅστις διερχόμενος κάτωθεν τῆς γεφύρας ταύτης δέχεται ἐνταῦθα καὶ τὰ ὀρητικῶς καταπίπτοντα ὕδατα τοῦ ὀριζοτριβείου, περιλαμβάνει εὐρὺν ἐλαιῶνα, παρέχοντα οὐ μικρὰν ὠφέλειαν καὶ παραμυθίαν τῇ εὐαγεῖ Μονῇ.

Ἐν τοῖς κήποις, οἵτινες παντοδαπῶν ὀπωρογόνων φυτῶν κομῶσι, πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰσὶ πεφυτευμένοι κατὰ στοίχους πρὸς κόσμον καὶ σκιερὰν ἀνάπασιν παμπληθεῖς κηπάρισσοι, οἵτινες ἐνταῦθα εἶναι τὸ ἐπικρατοῦν φυτόν, ἄφθονοι καρυαὶ καὶ ὀλιγάριθμοι κότινοι. Ἔτι δὲ καὶ τὸ λοιπὸν αὐτὸ δάπεδον ἔνεκα τοῦ δαψιλοῦς τῶν ὑδάτων εἰς ἀποστάσεις μικρὰς τοιούτων φυτῶν πλουτεῖ αὐτοφυῶς κατακαλλυνόντων θελκτικῶς τὸν θαλερὸν χιτώνα τῆς παραγωγῆς γῆς.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ Μενοικείου ὄρους ὡς καὶ τοῦ καταντιπέρας δεικνύονται δύο φύσει σπήλαια ἐπίσημα ἢ ἀπαθανατισθέντα οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τοῦ ἐν μακαρία τῇ λή / (σ. 313) ξει ὀσίου Ἰωάννου, τοῦ πλεῖστα ἐν αὐτοῖς δαπανησαμένου καὶ μετὰ ταῦτα δειμάντος, καθάπερ προελέχθη, τὴν εὐαγεστάτην ταύτην Μονήν. Οἱ τοίνυν παρ' αὐτοῦ εὐεργετηθέντες μοναχοὶ καὶ διάδοχοι αὐτοῦ ἐπὶ τῷ φιλανθρώπῳ ἔργῳ χάριτας αὐτῷ εἰδότες καὶ ὡς μεγάλα παρὰ Θεῷ δυναμένῳ ἐτησίως κατὰ τὴν τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος ἡμῶν θείαν Μεταμόρφωσιν ἀναβαίνοντες ἱερουροῦσιν ἐν ἀμφοτέροις αὐτοῖς, ὧν τὸ μὲν ἐπὶ τοῦ Μενοικείου κείμενον καλεῖται Ἅγιος Σωτήρ, βεβαίως τυχὸν τοιαύτης ἐπωνυμίας ἔνεκα τῆς τοῦ Σωτῆρος ἐορτῆς, καθ' ἣν ἡ θεία αὕτη τελεῖται τελετή τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι ὄρους Σοκέτος τοῦ Κτίτορος, ἔνθα διέρχεται χεῖμαρῶς καὶ λέγεται διατριβίος ἐν ὥρᾳ χειμῶνος τὸν θεῖον τοῦτον πατέρα πρὸς πλείονα τῆς σαρκὸς αὐτοῦ σκληραγωγίαν διὰ τὸ ἀφήλιον αὐτὸ εἶναι, ἐν ὥρᾳ δὲ θέρους τῷ ἑτέρῳ πρὸς τάλαιπωρίαν καὶ ἄσκησιν ὡσαύτως διὰ τὸ προσήλιον εἶναι.

Πόρῳ τῆς Μονῆς περὶ ἡμίσειαν ὥραν ὑπάρχει ἀγροκήπιον κείμενον ἐπὶ εὐρέος ὀροπέδιου κατὰ τὸ μεσημβρινοδυτικὸν καὶ καλεῖται Δοχή. Πρὸ τοῦ προαυλίου τοῦ οἰκοπέδου, ἐν ᾧ οἱ τὰς τοῦ ἱεροῦ καλλιεργοῦντες τὰς γαίας ὑπομίσθιοι χωρικοὶ οἰκοῦσι καὶ ὁ ὑπὸ τῆς Μονῆς ἐπιτετραμμένος ἀγρόνομος ἐπιστάτης αὐτῶν, ἐκτείνεται εὐρεία ἄλων, ἐφ' ἧς ἀλωοῦται ἱκανὸς σίτος καὶ κριθή, συγκομιζόμενος ἐκ τῶν παρακειμένων ἀγρῶν. Τὸ οἰκόπεδον δὲ τοῦτο ἐξησφαλισμένον ἀπὸ τῶν ἐξωτερικῶν ληστρικῶν ἐπιδρομῶν διὰ παχέος καὶ ὑψηλοῦ φράκτου συνίσταται ἰδίᾳ ἔκτινων οἰκησίμων δωματίων, ἐξ ἐνὸς κτηνοστασίου καὶ ἐξ ἐνὸς σιτοβολῶνος διὸ καὶ τὸ ὄνομα Δοχή ἤκουσεν ἐκ τοῦ δέχεσθαι τοὺς ἐν αὐτῷ ἀποτιθεμένους ἐτησίως δημητριακοὺς καρπούς. Διὰ τὴν μικρὰν ἀπόστασιν αὐτοῦ ἐκ τῆς Μονῆς πολλάκις πρὸς διασκέδασιν

οἱ Μοναχοὶ ἐπισκέπτονται αὐτό, ἀνερχόμενοι ὁμῶς διὰ δυσβάτων καὶ βατωδῶν διόδων. Ἐνεκα γὰρ τοῦ μεγάλου ὕψους αὐτοῦ εὐρύοπος καὶ τερπνῆς εὐμοιρεῖ θέας, ἧς ἀφθόνως ἀπολαύει ὁ φιλοθεάμων ἐπιβάτης, δυνάμενος τὰ ὑπὸ τὴν ἀκόρεστον ὄρασιν αὐτοῦ πάντα ὡς πανόπτῃς Ἄρχος ἐπισκοπήσαι.

Κάτωθεν τοῦ ἀγροκηπίου τούτου, ὅπερ ἀπὸ τῶν ὀλιγαριθμῶν αὐτοῦ μορεῶν παράγει καὶ ἥδιστα μόρα, εὖρηται σπήλαιον, ἐν ᾧ μοναχόν τινα Μακάριον τοῦνομα καὶ θιασώτην ὄντως μακάριον τοῦ τῶν ὁσίων θιάσου βεβιωκέναι ἄδεται.

Ἐγγυτάτῳ τῆς Μονῆς μεσημβρινῶς κεῖται μικρὸν ὄροπέδιον κατάρυτον κατὰ τὸν περιφερῆ αὐτοῦ ὀρίζοντα ὑπὸ κυπαρίσσω καὶ κατάχλων ἐπονομαζόμενον Κρομμυδάς καὶ χρησιμεῖον εἰς περιπατητικὴν διασκέδασιν. Προσέλαβε δὲ τὸ ἐπώνυμον τοῦτο παρεφθαρμένον ἴσως ἐκ τοῦ κρομμυδῆς διὰ τὸ κυκλοτερὲς καὶ τὴν αὐτοῦ σμικρότητα ὡς τὸ κρόμμιον. Παρ' αὐτῷ εὐρίσκεται καὶ οἶκός τις ἐπιτήδειος εἰς θερινὴν οἴκησιν. Κατὰ τὴν ὑπώρειαν τοῦ αὐτοῦ ὄροπέδιου ὑπάρχει δόμος ἐπιμήκης, ὅστις κατ' ἄμφω τῆς ἐκτεταμένης αἰθούσης αὐτοῦ τὰ ἄκρα ἔχων ἀνὰ δύο τέσσαρας θαλάμους προσαγορεύεται Ἀμπατζίδικον ὡς ὑπὸ τῆς τῶν Ἀμπατζίδων κοινότητος ἦτοι ὑφ' ἐνὸς συστήματος ἐριούφασματοῦρῶπτῶν Σερῶραίων δεδμημένος.

Ἡ προπύλαιος τῆς Μονῆς περιοχὴ συσκιάζεται ὑπὸ ὀλιγίστων μὲν εἰνοσιφύλλων δὲ πλατάνων, δι' ὧν κατὰ τὸν θερινὸν καύσωνα τοῖς διασκεδάξουσιν ἐναυθὰ προκρίτοις Σερῶραίοις ἱκανὴν παρέχει ἀνάπαυσιν. Ἀπέναντι δὲ τῆς πύλης εἰσὶ κατεσκευασμένα ἐν εὐθείᾳ γραμμῇ δύο μεγάλα ὀπωσοῦν σφαιροειδῆ καθίσματα ἐν εἶδει ταπεινῶν προχωμῶ / (σ. 314) των, ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων ἕξ ἢ ἑπτὰ πόδας καὶ περὶ τὸ μέσον περικλείοντα εἴσοδον στενήν. Ἐν τούτων ἐπὶ τῷ τῆ πύλῃ ἀντικειμένῳ αὐτοῦ μετώπῳ ἔχει πέντε ἢ ἕξ κρήνας ῥεούσας ἐντὸς ἀκατεργάστων καὶ πρὸς ἀλλήλας συνεχιζομένων δεξαμενῶν διὰ σωλῆνων λιθίνων καὶ αὐλακοειδῶν καὶ χρησιμευούσας εἰς ὑδροφορίαν καὶ πότισιν τῶν τεσσαράκοντα καὶ δεκά που ἡμιόνων τῆς Μονῆς, πρὸς δυσμὰς καὶ πέριξ ἐν γένει τῆς ὁποίας ὑπάρχουσι διάφοροι οἰκίαι τῶν προὔχόντων Σερῶραίων, οἵτινες χάριν πλείονος ἀναπαύσεως μεταβαίνουσιν ἐνθάδε τῷ θέρει, ὅποτε κατὰ τὴν ἐαυτῶν ἐπικρατεῖ ὑπερβολικὴ καὶ πνιγηρὰ θερμότης, ἣτις καὶ ἄλλως περιληπτικῶς φέρει τὸ ἐπώνυμον τῶν κονικῶν κανυμάτων. Τοιαῦται δὲ οἰκίαι εἰσὶ μὲν διεσπαρμένα καὶ πολλαχοῦ τῶν πέριξ τῆς Μονῆς, ἐξαιρέτως δὲ συγκεντροῦνται καὶ συμπυκνοῦνται ἐπὶ μᾶλλον πρὸς τὰ δυτικά, ἀποτελοῦσαι μίαν ἐκτενῆ καὶ συνεσωματουμένην ἔνεκα πλειοτέρας ἀσφαλείας συνοικίαν.

Παρ' αὐτῇ οὖν τῆ συνοικία ἐπὶ τῶν προπόδων τοῦ Μενοικείου ὑψοῦται καὶ μικρὸν τι παρεκκλήσιον ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου, προσα-

γορευόμενον διὰ τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ θέσιν ἄνω Παναγία πρὸς διάκρισιν ἐτέρου, ἐπὶ τῇ αὐτῇ προστάτιδι Παρθένω, σεβομένου καὶ ἐπώνυμον φέροντος διὰ τὴν ταπεινὴν αὐτοῦ θέσιν κάτω Παναγία, ἐν ἱερῷ σηκῷ τοῦ ὁποίου θάπτονται οἱ ἀποβιῶντες τῶν Μοναχῶν.

Δι' ἑνὸς τῶν τῇ Μονῇ παρακειμένων τούτων οἴκων ὑποδιέρχεται ῥύαξ τις, ὃς κατερχόμενος ἐκ τοῦ Μενοικείου καὶ ἐνταῦθα ἐν βαθεῖ κοιλώματι ἐξεπίτηδες κατεσκευασμένῳ ὀρητικώτατα καταπίπτων δι' ὄχου τοῦ λιθίνου ἐκρέει μετὰ πολλοῦ πατάγου καὶ ἀφροῦ, ὀνοματοποιούμενος μόνον κατὰ τὴν ἐρύγδουπον ταύτην ἐκροὴν αὐτοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Δρύστρα ἴσον ἢ ταῦτὸν τῷ ὑδρορῥόῳ ἦτοι διώρυνι πρὸς ἐκροὴν ὕδατος, καθότι τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐνταυθί.

Ἐν τῇ Πιτζικονία στενομήκει πεδιάδι τῇ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ῥυακος Λαυρᾶ κειμένη ἐστὶ παρεκκλήσιον, ὅπερ καὶ τελευταῖον, τῆς Ἁγίας ὀσιομάρτυρος καὶ ἀθληφόρου Παρασκευῆς καὶ ἀγίασμα ἀναβρύον ἐν τῷ ναΐσκῳ δυνάμει τῆς θεραπευομένης καὶ τιμωμένης ἐκάστοτε ἀγίας.

θ'. Τῷ Μενοικεῖῳ δὲ τούτῳ ὄρει καὶ τοῖς περὶ τὴν Μονὴν ὁμοχώροις ὄρεσιν, αὐτοῦ δὲ ἀντικειμένοις φύονται συνήθως ἐκ μὲν τῶν ἀκάρπων φυτῶν δρυς, πρίνοι, κλήματα ἄγρια ἐρειδόμενα ἐπὶ φρακτῶν καὶ θάμνων ὡς τὰ πολλά, βάκχιοι κισσοὶ περιπλεκόμενοι τὰ μάλιστα εἰς δρυς, κυπάρισσοι καὶ τινες αἴγειροι καὶ πίτυς ἐκ δὲ τῶν καρπίμων ἐλαῖαι αἱ πολυπληθέστεραι πάντων καὶ αἱ ἐκτενόμεναι σποράδην μέχρι τοῦ ἡμιωριαίου σταθμοῦ τῆς εἰς Σέρρας ἀγούσης ὁδοῦ, ἐπονομαζομένου Βιρῥῶς καὶ λίαν προσφνῶς χρησιμεύοντος πρὸς στιγμιαίαν ἀνακουφίσεως σταθμείαν διὰ τὸν σύνδενδρον αὐτοῦ χῶρον καὶ κατάρρυστον ὑπὸ δύο κρηνῶν, καταχεουσῶν ἠδύτατον καὶ διαφανὲς ψυχρὸν ὕδωρ, συκαὶ ἐπιβαρυνόμεναι ὑπὸ ἠδίστων σύκων, κρανεῖαι φέρουσαι ἀφθονωτάτας πιτάξεις, ῥοαί, κερασαί, κυδωναί, λεπτοκαρύαι, καρύαι, ῥοδακινεαί, μηλέαι καὶ τὰ ὅμοια τούτοις. Προσέτι παράγονται καὶ ὀλίγοι πέπωνες καὶ σικυοί, μικρὰν γῆς ἔκτασιν κατέχοντες διὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν συγκροτουμένων σικυκλάτων ἐκ τῶν σπαρτῶν δὲ παράγεται ἀπὸ τῶν εὐαρίθμων αὐτόθι ἀγρῶν σίτος, ἀραβόσιτος καὶ κριθή.

(σ. 315) ι'. Τὸ κλίμα τῆς Μονῆς ταύτης διὰ τὸ ὄρεινόν τῆς θέσεώς ἐστὶ ψυχρότερον τοῦ τῆς γειτνιαζούσης αὐτῇ πόλεως Σερρῶν, ἐντεῦθεν καὶ τὰ αὐτούσια ταῦτα προϊόντα αὐτῆς πεπαίνονται ὀψιαιότερον ἢ τὰ ἐκεῖνης, προσέτι ἐνταῦθα ἐπικρατεῖ χειμῶν δριμύτερος ἢ ἐκεῖ, συνοδευόμενος ὑπὸ συνεχῶν νιφετῶν, ὅτε νιφάδες χιόνος παμπληθεῖς καταπίπτουσαι διακρατοῦσι τὸ ἔδαφος χιονοσκεπαστον μέχρις Ἀπριλίου.

Καὶ ἡ προσκειμένη δὲ αὐτόθι κώμη ὑπὸ τὸ ὄνομα Λάκκος συμπάσχει τὰς αὐτὰς τοῦ ψύχους κακουχίας, ὡς περὶ καὶ ἡ γείτων αὐτῆς Μονή, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν καὶ ἔτι δεινότερας ἔνεκα τῆς κατωφεροῦς αὐτῆς θέσεως,

ἐξ ἧς καὶ Λάκκος εἰκότως ἐκλήθη.

Ταῦτα δὲ ἔστωσαν ἱκανὰ περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἱεροῦ τούτου ἐνδαιτήματος καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἀξίων καταχωρήσεως λόγου ἀπολείπεται δὲ ἤδη τὴν ἐσχάτην ὑποδιήγησιν τῆς περιγραφῆς ἐξυφάναι, ἵνα τὴν τοῦ λόγου καταστροφὴν συμπληρώσωμεν.

ια. Τὸ ἱερὸν τοῦτο καταγώγιον συντηρεῖται καὶ διατρέφεται ἐν γένει ἀπὸ ἐλεῶν τῶν εὐλαβεία εἰς αὐτὸ φερομένων προσκυνητῶν καὶ ἀπὸ τῶν εὐαρίθμων αὐτοῦ κτημάτων, ἅτινα οἱ δομήτορες αὐτῷ ἐχαρίσαντο πρὸς νομὴν τῶν οἰκητόρων μοναστῶν καὶ ἡ φιλανθρωπία τοῦ καταστρεπτικοῦ χρόνου παραδόξως φεισθεῖσα ἀνεπηρέαστα κατέλιπε.

Ταῦτα δὲ ὅτε μὲν ἀνεθήκαντο οἱ αἰοίδιμοι ἐκεῖνοι ἰδρῦται ὡς μεγαλοδώρων καὶ εὐεργετίδων χειρῶν ἀναθήματα ἦσαν πολυπληθῆ, μετέπειτα δὲ μειωθέντα ὑπὸ τῶν τότε συχνάκις συμβαινουσῶν δεινῶν περιστάσεων καὶ ταραχῶν τοσαῦτα ἐξ ἐκείνων ἐναπελείφθησαν, ὅσα μόλις ἐξαρκοῦσι νῦν εἰς τὰ πρὸς ζωάρκειαν αὐτοῦ. Ἐκ τῶν ἀποσωθέντων ἀναφέρομεν δύο μόνον ὄπωσοῦν εὐπροσόδευτα ἀλλὰ καὶ ταῦτα ὑπὸ τετριμμένα ὀνόματα Δερβέσιν (ἄλλως Κεσιλοῦκι) καὶ Τουμπίτζα, τὰ δὲ λοιπὰ ὡς οὐδενὸς λόγου ἄξια καθὸ συνιστάμενα εἰς κήπους τινὰς καὶ ἀγροὺς καὶ ὑπαγόμενα ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν πολλαχοῦ τῆς Μακεδονίας εὐρισκομένων μετοχίων αὐτοῦ ἐῷ κατὰ χώραν.

Καίτοι δὲ τοσαύτας καὶ τοιαύτας ἀσημάντους κέκτηται ἀφορμὰς, ἀφ' ὧν φειδομένως ἐξοικονομεῖ τὰς πρώτας αὐτοῦ ἀνάγκας καὶ ἐξοφλίζει τὰ μεγάλα ὡς πρὸς αὐτὸ χρέη, μολαταῦτα διαμένει μέχρι καὶ νῦν ἀρχαιότητος δεῖγμα. Τὴν ὑπερφυᾶ ἄρα αὐτοῦ διατήρησιν εὐλόγως χρῆ ἐπιόρῳσαι τῇ θεῖα προνοίᾳ, ἣ ἀπάντων ποιεῖται μέριμναν καὶ ἀντιλαμβάνεται. Ταύτη οὖν κἀγὼ δόξαν ἀναπέμπων τελευτῶ τοῦ λόγου.

Ἐγραφον ἐν τῇ τῆς Χάλκης Θεολογικῇ Σχολῇ
ἐν ἔτει αωνζ^ω τῇ ιδ^η Ὀκτωβρίου
Ἰωάννης Δημητριάδης Σερόραϊος

Άποψη της Ιεράς Μονής Τιμίου Προδρόμου Σερών.

Μετὰ νοημοσύνης καὶ διοικητικῆς συνέσεως εἰργάσθη καὶ Ἰάκωβος ὁ μητροπολίτης Κασανδρείας, (εἶτα Σερρών, καὶ τέλος πατριάρχ-

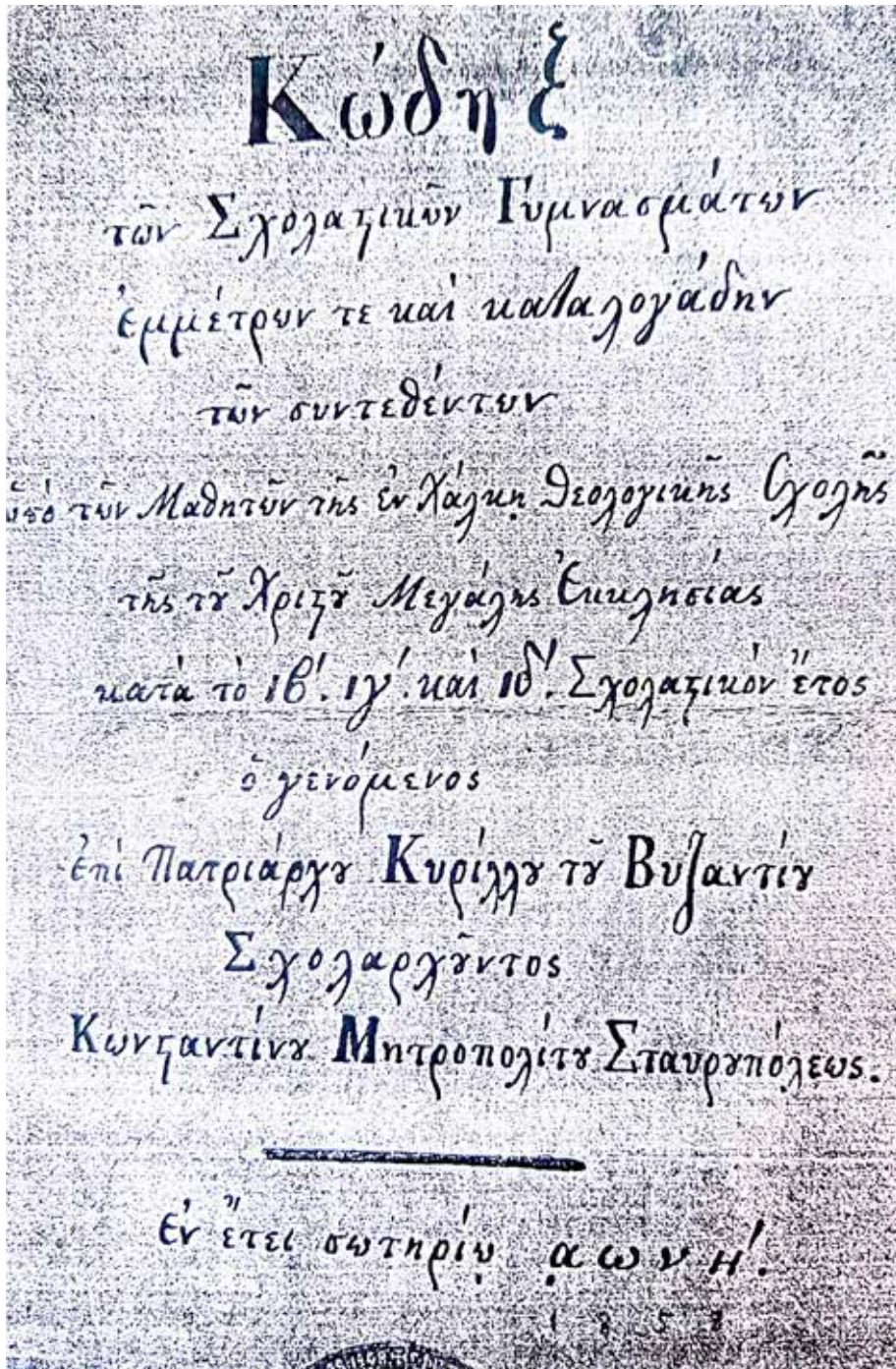

ΙΑΚΩΒΟΣ ΚΑΣΑΝΔΡΕΙΑΣ
(ξυλογραφία τοῦ 1863)

χης Ἀλεξανδρείας), πρὸς εγκατάστασιν ἀσφαλῆ τῶν ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως φυγαδευθέντων ἐλλήνων τῆς Κασανδρείας, ἣν διώκησεν ἀπὸ τοῦ νοεμβρίου 1832 ἐπὶ δεκατέσσαρα ἔτη, ὅτε μετετέθη εἰς Σέρρασ· πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἐξελέγη τῇ 25 μαΐου 1861, ἀπέθανε δ' ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ, πατρίδι αὐτοῦ, τῇ 30 δεκεμβρίου 1865.

Μανουήλ Ιω. Γεδεών.

Αποσημειώματα χρονογράφου 1800-1913, ἐν Αθήναις 1932, σσ. 228-229.

Ο Κώδηξ, ο περιέχων τις δύο ιδιόγραφες Συνθέσεις του Ιωάννη Δημητριάδη.

APOSTOLOS ATH. GLAVINAS

HOLOGRAPH AYTOBIOGRAPHICAL NOTE (20.2.1857)
AND IDENTIFICATION DESCRIPTION OF THE HOLY
MONASTERY TIMIOS PRODROMOS OF SERRES
(14.10.1857) OF SERRAIOS IOANNIS DIMITRIADIS

Abstract

Ioannis Dimitriadis was born in Serres on 21 May 1838 and on 29 September 1856 he was enrolled in the second year of his seven-year studies at the Holy Theological School of Chalki.

According to the School Regulation, he composed, in the course «Simple Compositions», two texts. In the first, on the subject «Biographies», he submitted his «Biography» (20.2.1857), and in the second, entitled «Descriptions», he described the Holy Monastery of Timios Prodromos of Serres (14.10.1857).

These two unpublished texts are published here, as they were written by him in the «Code of Scholastic Gymnastics» of the Theological School.